

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного менеджменту

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Міжнародний бізнес

Галузь знань

07 Управління та адміністрування

Спеціальність

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи»

здобувача Валені Христини Катерини Іванівни

(підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри
міжнародного менеджменту Аністратенко Н.В.

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: к.е.н., доцент кафедри
міжнародного менеджменту Бурмака М.О.

(підпис)

Київ-2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного менеджменту

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

«Міжнародний бізнес»
07 Управління та адміністрування
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

О.О. Євдоченко

(підпис)

2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

М.О. Бурмака

(підпис)

2023 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Валені Христині Катерині Іванівні

очної (денної) форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи
на тему « Сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи »

Тему затверджено наказом ректора Університету від "14" лютого 2023 р . № 284-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної бакалаврської роботи	
Розділ 1	Загальна характеристика бізнес-середовища в країнах Західної Європи
Розділ 2	Аналіз сучасного стану та чинників впливу на ведення бізнесу в країнах Західної Європи
Розділ 3	Застосування в Україні західноєвропейських практик ведення бізнесу

Об'єкт дослідження:	процес розвитку підприємництва, яке вважається найважливішою рушійною силою розвитку національної економіки в ринкових умовах.
Предмет дослідження:	методи реалізації взаємодії держави та бізнесу в Західній Європі і застосування цих практик в Україні.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	полягає у вивченні теоретико-методологічних підходів формування державної політики розвитку бізнесу на практиці країн Західної Європи із обґрунтуванням на цій основі рекомендацій щодо покращення бізнес-середовища України.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Визначити сутність та інструменти нормативно-правового регулювання, що впливають на ведення бізнесу в країнах Західної Європи.
Провести аналіз поширених класифікацій підприємств.	
Вивчити системи оподаткування та підходів до вирішення судових спорів.	
У розділі 2	Дослідити відкритість та можливості започаткування підприємницької діяльності в країнах Західної Європи.
Оцінити вплив пандемії COVID-19 на бізнес-середовище Західної Європи.	
Проаналізувати вплив війни Росії проти України на економічну ситуацію в регіоні.	
У розділі 3	Описати стан сучасного бізнес-середовища в Україні.
Розробити рекомендації та стратегії щодо впровадження досвіду країн Західної Європи для покращення бізнес-середовища України.	

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

Аністратенко Н.В.

(ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 2023 р.

**Завдання одержав
здобувач**

(підпис)

Валеня Х.К.І.

(ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 2023 р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 62 сторінки, 4 таблиці, 12 рисунків, список використаних джерел з 61 найменувань, додатки.

«Сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи»

Об'єктом дослідження є процес розвитку підприємництва, яке вважається найважливішою рушійною силою розвитку національної економіки в ринкових умовах.

Предметом дослідження є методи реалізації взаємодії держави та бізнесу в Західній Європі і застосування цих практик в Україні.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у вивченні теоретико-методологічних підходів формування державної політики розвитку бізнесу на практиці країн Західної Європи із обґрунтуванням на цій основі рекомендацій щодо покращення бізнес-середовища України.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- Визначити сутність та інструменти нормативно-правового регулювання, що впливають на ведення бізнесу в країнах Західної Європи.
- Провести аналіз поширених класифікацій підприємств.
- Вивчення системи оподаткування та підходів до вирішення судових спорів.
- Дослідити відкритість та можливості започаткування підприємницької діяльності в країнах Західної Європи.
- Оцінити вплив пандемії COVID-19 на бізнес-середовище Західної Європи.
- Проаналізувати вплив війни Росії проти України на економічну ситуацію в регіоні.
- Описати стан сучасного бізнес-середовища в Україні.
- Розробити рекомендації та стратегії щодо впровадження досвіду країн Західної Європи для покращення бізнес-середовища України.

Методологічна основа дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових методів розуміння об'єктивної реальності та інших, таких як діалектика, історія, логічні висновки та індукційні методи, а також специфічних методів і прийомів із галузі юридичної науки. До них належать системні методи, формально-юридичні методи та ін.

Було проведено комплексний огляд академічної літератури, наукових робіт, звітів і відповідних публікацій. Це включало вивчення теоретичних основ, концепцій та емпіричних досліджень, пов'язаних з класифікацією бізнесу, МСП, державними програмами підтримки та іншими відповідними аспектами. Для оцінки подібності та відмінностей у бізнес-середовищі в різних країнах Західної Європи використовувався метод порівняльного аналізу. Це включало вивчення законодавчої бази, державних програм підтримки, політики МСП та ринкових умов у кожній країні з метою виявлення загальних тенденцій та відмінностей. Він забезпечив всебічне розуміння регіональної динаміки та дозволив провести порівняння між країнами.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що рекомендації автора мають потенціал для вдосконалення системи державної підтримки бізнесу, промисловості, профспілок та українських підприємців, зважаючи на досвід західноєвропейських країн. Висновки та рекомендації пропонують цінну інформацію щодо покращення діяльності цих організацій і сприяння сприятливому середовищу для їх розвитку. Вивчаючи сучасне бізнес-середовище в Західній Європі, можна визначити напрямки для вдосконалення та впровадження заходів для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Це може включати розробку політики підтримки малого та середнього бізнесу, сприяння підприємництву, оптимізацію регулятивних процесів, а також сприяння інноваціям і міжнародній торгівлі.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2023 рік.

Рік захисту роботи: 2023 рік.

Ключові слова: бізнес-середовище, Європейський Союз, державне регулювання, МСП, міжнародна торгівля, імпорт, інфляція енергоносіїв.

В і д г у к
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес»

Валені Х.К.І.

на тему «Сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи»

1. Обґрунтування актуальності обраної теми, витриманість логічного ланцюга тема-об'єкт-предмет-мета-завдання-висновки, відповідність побудови роботи її назві, взаємозв'язок назв розділів та підрозділів (0-10 балів): **10 балів**_____

2. Рівень аналізу та повноти розгляду теоретичних концепцій, понятійного апарату досліджуваної предметної галузі; якість аналізу бібліографічних джерел; достатність глибини теоретичних досліджень за темою; цінність теоретичних висновків (0-10 балів): **10 балів**_____

3. Якість та глибина проведених досліджень, застосування аналітичних розрахунків, якісного та кількісного аналізу, відповідність методів і засобів досліджень меті й завданням дослідження, коректність інтерпретації результатів дослідження (0-15 балів): **15 балів**_____

4. Оцінка результатів досліджень; обґрунтування напрямів, наявність альтернативних підходів до вирішення досліджуваної проблеми, можливість впровадження результатів дослідження, рівень обґрунтування запропонованих рішень (0-15 балів): **15 балів**_____

5. Чіткість, обґрунтованість, практичне значення, можливість реалізації висновків (0-10 бал.): **10 балів**_____

6. Оформлення роботи та дотримання графіку виконання БДР (0-10 балів): **10 балів**_____

7. Позитивні сторони дипломної роботи: До переваг даної роботи належить те, що автором розглянуті практичні аспекти та проблемні питання ведення бізнесу в країнах Західної Європи. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що автором запропоновані рекомендації та шляхи імплементації досвіду Західноєвропейських країн із метою покращення бізнес-середовища України. Висновки та рекомендації можуть бути використані в діяльності органів державної влади, торгово-промислових палат, спілок підприємців в Україні.

8. Недоліки роботи: Текст роботи оформлено із дотриманням вимог, але наявні незначні стилістичні порушення. _____

Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи (0-70 балів): **70 балів**_____

Допущення КБР до захисту перед ЕК: Вважаю, що за своїми характеристиками робота відповідає необхідним кваліфікаційним вимогам і може бути допущена до захисту. Змістова частина дослідження оцінена на 70 балів. _____

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент, Аністратенко Наталія Володимирівна

Аністратенко Н.В.

(підпис)

“ ___ ” _____ 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I.....	7
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БІЗНЕС СЕРЕДОВИЩА В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	7
.....	7
1.1. Сутність та інструменти нормативно-правового регулювання ведення бізнесу в країнах Західної Європи.	7
1.2. Класифікація підприємств та їх основні характеристики	13
1.3. Система оподаткування та шляхи вирішення судових спорів	20
РОЗДІЛ II.....	26
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	26
2.1. Відкритість та можливості для ведення бізнесу в західноєвропейських країнах	26
2.2. Вплив COVID-19 на бізнес-середовище Західної Європи	35
2.3 Вплив війни Росії проти України на економічний стан регіону	42
РОЗДІЛ III	48
ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАКТИК ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ	48
3.1 Сучасний стан та перспективи розвитку бізнес-середовища України	48
3.2. Рекомендації та шляхи імплементації досвіду західноєвропейських країн з метою покращення бізнес-середовища України	54
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

Актуальність дослідження. Значення підприємництва в сучасному світі неможливо переоцінити. Зокрема в постіндустріальних суспільствах соціально-економічні функції малих і середніх підприємств (МСП) зазнали суттєвої трансформації, ставши невід'ємною частиною процесу суспільного відтворення. Успіх соціально-економічного розвитку суспільства та ефективності виробництва значною мірою залежить від ролі, яку відіграють МСП. Протягом останніх кількох десятиліть ці підприємства активно сприяли інноваційному процесу, а також сприяли зростанню середнього класу, важливого компонента глобальної економічної системи.

Враховуючи важливість підприємництва в стимулюванні економічного розвитку, не дивно, що державне регулювання та підтримка малих і середніх підприємств є центрами внутрішньої політики та правових систем країн у всьому світі. Незважаючи на те, що ринкові економіки мають численні позитивні властивості, вони не здатні автономно регулювати економічні, соціальні та бізнес-процеси. Отже, держава відіграє важливу роль у впливі на бізнес.

У країнах з розвиненою ринковою економікою, де за останні три десятиліття налагоджено ефективні багаторівневі механізми взаємодії влади та суб'єктів господарювання, створення сприятливих умов для розвитку малого підприємництва вважається першочерговим напрямком діяльності держави. Представники бізнесу очікують від держави сприяння сприятливому середовищу для досягнення їхніх цілей, включаючи захист власності, захист особистих прав, мінімізацію ризиків, максимізацію ефективності та прибутковості інвестицій. З точки зору держави, підприємництво спрямоване на досягнення таких цілей, як розширення ринкової інфраструктури, сприяння конкуренції, підвищення суспільного добробуту, скорочення безробіття та зміцнення національної безпеки. Коли інтереси і цілі як держави, так і бізнесу співпадають, можна реалізовувати

ефективну державну політику, формуючи стратегію і тактику щодо підприємництва.

Зараз світова економіка переживає економічну кризу, спровоковану початком пандемії коронавірусу у 2020 році та повномасштабним вторгненням Росії на території України на початку 2022. Прояви та наслідки цієї кризи охопили різні сектори економіки та соціальну сферу. У країнах Європейського Союзу (ЄС) несприятливі наслідки економічної кризи спостерігаються через зниження інвестиційної активності, посилення соціальної нерівності, погіршення умов ринку праці та дефіцит бюджету.

Рівень безробіття в ЄС досяг загрозливого рівня. Проте перешкодою прогресу є й інші фактори як економічного, так і неекономічного характеру. Це, зокрема, знецінення євро по відношенню до долара США, політична нестабільність, зокрема війна в Україні, і проблеми безпеки в Європі, економічна ситуація в країнах, що розвиваються, і ще більш значний приплив біженців минулого року.

Відомі вітчизняні та закордонні вчені вивчали питання розвитку та стимулювання росту малих та середніх підприємств: В. Баумол, Д. Рікардо, Д. Бірч, А. Сміт, Ю. Чернецький, П. Девідссон, Є. Панченко, С. Шейн, О. Пасхавер, М. С. Бех, Д. Одреч, З. Варналій, В. Мартиненко, Є. Вайнінг, Ф. Кене, та ін.

Об'єктом дослідження є процес розвитку підприємництва, яке вважається найважливішою рушійною силою розвитку національної економіки в ринкових умовах.

Предмет дослідження є методи реалізації взаємодії держави та бізнесу в Західній Європі і застосування цих практик в Україні.

Мета дослідження полягає у вивченні теоретико-методологічних підходів формування державної політики розвитку бізнесу на практиці країн Західної Європи із обґрунтуванням на цій основі рекомендацій щодо покращення бізнес-середовища України.

Для успішного виконання поставленої мети були поставлені наступні **завдання**:

1. Визначення сутності та інструментів нормативно-правового регулювання, що впливають на ведення бізнесу в країнах Західної Європи.
2. Проведення аналізу поширених класифікацій підприємств.
3. Вивчення системи оподаткування та підходів до вирішення судових спорів.
4. Дослідження відкритості та можливостей започаткування підприємницької діяльності в країнах Західної Європи.
5. Оцінити вплив пандемії COVID-19 на бізнес-середовище Західної Європи.
6. Проаналізувати вплив війни Росії проти України на економічну ситуацію в регіоні.
7. Опис стану сучасного бізнес-середовища в Україні.
8. Розробка рекомендацій та стратегій щодо впровадження досвіду країн Західної Європи для покращення бізнес-середовища України.

Нормативна основа для дослідження складається з правової бази, що включає відповідні установчі документи ЄС, включаючи Договір про ЄС (1992 р.) та Договір Європейського Співтовариства (1957 р.). Крім того, вона містить нормативні акти, директиви, рамкові рішення, та резолюції, видані різними установами ЄС. Дослідження також розглядає національне законодавство, що регулює підприємницьку практику в Україні.

Методологічна основа дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових методів, таких як діалектика, історія, логічні висновки та індукційні методи, а також специфічних методів і прийомів із галузі юридичної науки. До них належать системні методи, формально-юридичні методи та ін.

З точки зору **практичної значущості** рекомендації автора мають потенціал для вдосконалення системи державної підтримки бізнесу, промисловості, профспілок та українських підприємців. Вони пропонують цінну інформацію щодо покращення діяльності цих організацій і сприяння сприятливому середовищу для їх діяльності.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи - 62 сторінки. Робота містить 4 таблиці, 12 рисунків, додатки. Список використаних джерел налічує 61 позицію.

РОЗДІЛ І

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БІЗНЕС СЕРЕДОВИЩА В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

1.1. Сутність та інструменти нормативно-правового регулювання ведення бізнесу в країнах Західної Європи.

Правове регулювання бізнес-середовища в Західній Європі з часом еволюціонувало у відповідь на мінливі економічні та соціальні умови. Після Другої світової війни Європа зіткнулася зі значними економічними проблемами, включаючи високий рівень безробіття та інфляції, а також необхідність відбудови та модернізації інфраструктури. У відповідь на це європейські країни почали впроваджувати політику, спрямовану на сприяння економічному зростанню та розвитку, зокрема, інвестиції в освіту та дослідження, а також створення державних інституцій для підтримки інновацій та підприємництва.

Водночас європейські країни також визнали необхідність регулювання економічної діяльності для забезпечення чесної конкуренції, захисту споживачів та охорони навколишнього середовища. Це призвело до розробки низки нормативно-правових актів на національному та європейському рівнях.

Римський договір, підписаний у 1957 році, заснував Європейське економічне співтовариство (ЄЕС), заклав основу для спільного ринку та вільного руху товарів, послуг, капіталів і людей в межах країн-членів Європейського Союзу (ЄС). Договір також встановив положення щодо регулювання діяльності підприємств, які працюють у Західній Європі.

Відповідно до Договору, особи та установи в державах-членах ЄС мають право займатися будь-яким видом постійної діяльності та організувати філії, дочірні компанії та інші установи, враховуючи загальний принцип національного режиму. [2] Також договір дозволяє державам-членам ЄС вести між собою

переговори про взаємне визнання компаній, збереження їхньої правосуб'єктності при переїзді з однієї країни в іншу, про заснування певних юридичних осіб, що базуються в різних країнах, а також про можливість злиття компаній, що діють відповідно до регіонального права.

До формування єдиного ринку в ЄС правовий статус компаній регулювався національним законодавством, що призводило до значних відмінностей між країнами з точки зору класифікації, процедур заснування, статутного капіталу, структури бізнесу та вимог до звітності. Відповідно формування єдиного ринку створило необхідність уніфікації правової бази компаній в країнах-членах ЄС.

Для усунення обмежень на свободу заснування компаній в межах ЄС Рада Європейського Союзу розробила генеральний план і, за потреби, координує спільні заходи з Європейською Комісією для захисту інтересів компаній в ЄС. Згідно з Римським договором, компаніями в ЄС можуть вважатися організації з цивільним правом, враховуючи кооперативи та інші юридичні особи зі статусом публічного права, за винятком неприбуткових організацій. [2]

Перед Європейською Комісією було поставлено завдання ліквідувати національні кордони, сприяти розвитку малих і середніх підприємств, заохочувати транснаціональну діяльність, формувати великі транс'європейські компанії та підвищувати конкурентоспроможність, особливо серед малих і середніх компаній. Комісія досягла цього шляхом розробки нормативно-правових документів та директив, які встановлюють загальні правила регулювання діяльності компаній, що працюють в ЄС.

Для забезпечення дотримання цих принципів Римський договір заснував кілька інституцій, зокрема Європейську комісію, Раду Європейського Союзу та Європейський парламент. Європейська Комісія відповідає за розробку нових законів і політик, а Рада Європейського Союзу та Європейський Парламент - за їх ухвалення. Крім того, Європейський суд відповідає за тлумачення і застосування законів ЄЕС.

Вільний рух товарів означає, що торгівля товарами між країнами-членами може здійснюватися без обмежень, таких як тарифи або квоти. Вільний рух послуг

дозволяє підприємствам надавати послуги через кордони, без бар'єрів. Вільний рух капіталу дозволяє приватним особам і компаніям інвестувати та вільно переказувати гроші в межах ЄС. Вільний рух людей означає, що громадяни держав-членів можуть жити і працювати в будь-якій іншій державі-члені, не зазнаючи дискримінації.

Принцип недискримінації є фундаментальним аспектом діяльності ЄС на відповідних територіях країн-членів і є основою для прийняття необхідних національних законів для компаній у цих країнах. Гармонізація національного законодавства різних країн-членів ЄС із загальним законодавством ЄС вимагає постійної координації та уточнення ефективності загальноєвропейських норм у конкретних сферах регулювання, а також їх суттєвих змін або доповнень по окремим питанням.

Одним з ключових правових документів, що регулюють економічну діяльність в Європі, є Договір про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС), який встановлює правила функціонування єдиного ринку ЄС та забезпечує чесну конкуренцію. ДФЄС забороняє антиконкурентні практики, такі як фіксування цін та угоди про розподіл ринку, а також встановлює систему контролю за державною допомогою, щоб гарантувати, що державні кошти не використовуються для спотворення конкуренції.

На додаток до ДФЄС, ЄС розробив широкий спектр регламентів і директив, що регулюють різні аспекти економічної діяльності. Директиви ЄС спрямовані на гармонізацію правил і норм в ЄС та забезпечення рівних умов ведення бізнесу. Регламенти мають пряму дію в державах-членах і не вимагають імплементації національними органами влади.

Наприклад, Загальний регламент про захист даних (GDPR), є ще одним важливим аспектом правової бази для ведення бізнесу в Західній Європі, що регулює збір, використання та обробку персональних даних. Він застосовується до всіх компаній, які обробляють персональні дані фізичних осіб в ЄС, незалежно від того, де розташована компанія. Директива про авторське право на єдиному цифровому ринку спрямована на модернізацію авторського права для цифрової

епохи. А Директива про платіжні послуги (PSD2) спрямована на підвищення безпеки та ефективності електронних платежів в ЄС.

Окремі країни-члени ЄС також мають власну правову базу, що регулює економічну діяльність. Наприклад, у Німеччині Федеральне відомство з питань картелів (Bundeskartellamt) відповідає за дотримання антимонопольного законодавства [3], а Нідерландське відомство з питань споживачів і ринків (ACM) - за забезпечення чесної конкуренції та захист прав споживачів у Нідерландах [4].

Законодавство про компанії регулює створення, управління та ліквідацію компаній. У Західній Європі корпоративне право регулюється як національним законодавством, так і законодавством Європейського Союзу, зокрема Регламентом про європейські компанії (SE) та Регламентом про європейські групи економічних інтересів (EEIG).

Завершення формування єдиного внутрішнього ринку в межах ЄС у 1985 році вимагало гармонізації законодавства про компанії та створення оптимальних умов для зближення національних законодавств. Як наслідок, були видані директиви, що забезпечували дотримання обов'язкових вимог, таких як публікація установчих документів та фінансової звітності. Директиви, прийняті Європейською Комісією, встановили загальні правила регулювання діяльності компаній, що діють на території ЄС, в тому числі акціонерних товариств, які здійснюють виробничо-збутову кооперацію в рамках єдиного ринку. Вони вимагають від компаній публікувати свої установчі документи, розкривати інформацію про свою діяльність, дотримуватися встановлених розмірів статутного капіталу та активів, а також дотримуватися вимог щодо підготовки та публікації річної фінансової звітності.

Податкове законодавство регулює порядок сплати підприємствами податків на прибуток та інші види доходів, включаючи податок на додану вартість, корпоративний податок та податок на доходи фізичних осіб. У Західній Європі податкове законодавство регулюється як національним законодавством, так і законодавством ЄС, включаючи пропозицію ЄС щодо спільної консолідованої бази

корпоративного оподаткування (СССТВ), яка запобігає ухиленню від сплати податків та підтримує зростання, робочі місця та інвестиції в ЄС. [9]

Антикорупційне законодавство запобігає хабарництву та корупції в ділових відносинах. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) розробила Конвенцію про боротьбу з хабарництвом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях, яку підписали та ратифікували багато західноєвропейських країн.

Екологічне законодавство спрямоване на захист довкілля та сприяння сталому розвитку, включаючи управління відходами, контроль за забрудненням повітря та води, а також енергоефективність. У Західній Європі екологічні норми регулюються як національним законодавством, так і законодавством ЄС, зокрема Рамковою директивою ЄС про відходи та Директивою про відновлювані джерела енергії. [5] [6]

Іншим важливим аспектом правового регулювання бізнес-середовища в Західній Європі є захист прав інтелектуальної власності. Європейське патентне відомство (ЄПВ) видає патенти в Європі і відіграє дуже важливу роль у підтримці інновацій та економічного зростання. ЄС також має низку нормативно-правових актів, що регулюють торгові марки та авторське право, включаючи Регламент ЄС про торгові марки та Директиву ЄС про авторське право.

Окрім захисту прав інтелектуальної власності, законодавча база в Західній Європі також спрямована на захист прав працівників та забезпечення справедливих трудових відносин. Трудове законодавство встановлює права та обов'язки роботодавців і працівників, включаючи положення про робочий час, мінімальну заробітну плату та соціальне забезпечення. ЄС також прийняв кілька директив щодо захисту прав працівників, таких як Директива про робочий час та Директива про рівне ставлення. [8] [10].

Закони про захист прав споживачів спрямовані на захист споживачів від недобросовісної або оманливої бізнес-практики. Європейський Союз ухвалив різні закони про захист прав споживачів, зокрема Директиву про права споживачів, яка надає споживачам різні права при купівлі товарів чи послуг онлайн або офлайн. [7]

Закони про електронну комерцію регулюють продаж товарів і послуг через Інтернет. Європейський Союз прийняв різні закони про електронну комерцію, в тому числі Директиву про електронну комерцію, яка регулює відповідальність посередників та інформацію, яку підприємства повинні надавати споживачам при продажу товарів або послуг в Інтернеті.

Нормативно-правове регулювання ведення бізнесу в Західній Європі також спрямоване на сприяння міжнародній торгівлі та інвестиціям. ЄС підписав низку торговельних угод із країнами по всьому світу, в тому числі Всеохоплюючу економічну та торговельну угоду між Канадою та Європейським Союзом (СЕТА) та Угоду про вільну торгівлю між ЄС та Південною Кореєю (FTA). Ці угоди спрямовані на усунення бар'єрів для торгівлі та інвестицій, забезпечуючи при цьому дотримання соціальних та екологічних стандартів.

Національні правові традиції також відіграють певну роль у регулюванні функціонування бізнесу в Західній Європі. Країни Західної Європи мають різні правові системи та підходи до регулювання, що може впливати на ведення бізнесу в межах їхніх кордонів. Наприклад, правова система Німеччини базується на концепції "Ordnungspolitik", яка підкреслює роль держави у забезпеченні економічного порядку та стабільності. Такий підхід може призвести до більш директивного регулювання в певних сферах, таких як трудове право та захист прав споживачів. [11]

Останніми роками зростає інтерес до використання законів і нормативно-правових актів для сприяння сталому розвитку та соціальній відповідальності в бізнес-середовищі. ЄС поставив перед собою амбітні цілі щодо скорочення викидів парникових газів і розвитку відновлюваної енергетики, а також запровадив нормативно-правові акти та стимули для підтримки цих цілей. Наприклад, ініціатива ЄС "Зелений курс" яка має на меті зробити ЄС кліматично нейтральним до 2050 року, а також " Положення про розкриття інформації " щодо сталого фінансування, яке вимагає від учасників фінансового ринку розкривати інформацію про те, як вони інтегрують питання сталого розвитку у свої інвестиційні рішення. []

Чинна нормативно-правова база в Західній Європі постійно розвивається у відповідь на нові виклики та події. Стратегія ЄС "Єдиний цифровий ринок" спрямована на створення єдиного ринку цифрових товарів і послуг на всій території ЄС, а також на вирішення таких питань, як конфіденційність даних, кібербезпека та права інтелектуальної власності.

Отже, зважаючи на вищесказане, можна зробити висновок, що хоча нормативно-правова база в Західній Європі може створювати виклики для бізнесу, вона також забезпечує стабільне та передбачуване середовище для інвестицій та зростання. Забезпечуючи рівні правила гри та захищаючи споживачів і працівників, вона може сприяти зміцненню довіри на ринках. Однак складність і різноманітність регуляторного ландшафту може ускладнювати орієнтацію бізнесу, особливо невеликим компаніям і тим, що працюють у кількох юрисдикціях.

1.2. Класифікація підприємств та їх основні характеристики

Визначення поняття "підприємство" може відрізнитися залежно від країни та правової системи, але зазвичай воно означає організацію, яка займається комерційною або промисловою діяльністю з метою отримання прибутку. У деяких країнах цей термін може також включати неприбуткові організації, які займаються економічною діяльністю.

У контексті права ЄС термін "підприємство" часто використовується у зв'язку з внутрішнім ринком та антимонопольним законодавством. Згідно з означенням Європейської комісії, «підприємство - це будь-який суб'єкт господарювання, що займається економічною діяльністю, незалежно від його правової форми». Це широке визначення охоплює різні типи підприємств, включаючи одноосібне володіння, партнерства, корпорації та кооперативи. [12] [15, с. 47]

Також у трактуванні ЄС "підприємство" тісно пов'язане з поняттям конкурентного права. Конкурентне законодавство ЄС спрямоване на забезпечення рівних умов для підприємств, що працюють в ЄС, і запобігання антиконкурентній

поведінці, яка може завдати шкоди споживачам та іншим учасникам ринку. Правила конкуренції ЄС застосовуються до всіх підприємств, що здійснюють господарську діяльність на території ЄС, незалежно від їхнього розміру або країни походження.

Термін "підприємство" ще використовується в контексті програм фінансування ЄС, таких як "Європейські структурні та інвестиційні фонди", які надають фінансову підтримку підприємствам, щоб допомогти їм розвиватися і створювати робочі місця. У цьому контексті "підприємство" означає будь-який тип бізнесу, включаючи малі та середні підприємства (МСП), який відповідає критеріям прийнятності відповідної програми фінансування.

У країнах Західної Європи підприємства можуть бути класифіковані за організаційно-правовою формою, структурою власності, розміром та сферою діяльності. Компанії можна класифікувати на основі їхньої правової форми, наприклад, одноосібне володіння, партнерство, товариство з обмеженою відповідальністю або публічне акціонерне товариство. Кожна правова форма має різні вимоги та правила, яких необхідно дотримуватися. Згідно з структурою власності компанії можна класифікувати на основі їхньої структури власності, наприклад, сімейні, публічні або державні. Структура власності може мати значний вплив на процеси прийняття рішень та діяльність компанії. За розміром мікро-, малі, середні або великі підприємства. Класифікація за розміром базується на різних факторах, таких як кількість працівників, оборот та підсумок балансу. Відповідно до сфери діяльності підприємства класифікують на основі сектору, в якому вони працюють, наприклад, виробництво, послуги, фінанси або сільське господарство.

Кожна форма господарювання має свої переваги та недоліки з точки зору законодавчих вимог, оподаткування, відповідальності та структури управління. Вибір форми господарювання залежить від різних факторів, таких як кількість власників, характер бізнесу, необхідний рівень захисту відповідальності та податкові наслідки.

Одноосібне володіння є найпростішою формою господарювання, яким володіє і керує одна особа, яка отримує прибуток та несе повну особисту

відповідальність за всі зобов'язання компанії. До неї можна віднести “торговий” бізнес, наприклад, окремі роздрібні магазини, декоратори чи художники. Партнерство - це тип господарського товариства, яким володіють і керують двоє або більше осіб, які поділяють прибутки і збитки та несуть солідарну відповідальність за борги та зобов'язання партнерства. Товариство з обмеженою відповідальністю - це гібридна форма господарювання, має власну юридичну особу та зареєстрована у встановленому законом порядку, яка поєднує в собі риси як корпорації та партнерства. Вона забезпечує захист обмеженої відповідальності для своїх власників (учасників), дозволяючи при цьому гнучкість партнерства з точки зору управління та оподаткування.

У бізнес-середовищі Західної Європи найпоширенішими є партнерства, товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) та корпорації. Партнерства є простішою формою бізнесу і регулюються правилами країни, в якій вони працюють. ТОВ є більш складною формою і забезпечує обмежену відповідальність для своїх власників. Корпорації є найскладнішими і підлягають суворому регулюванню.

На додаток до вищезгаданих форм, існує також кілька інших типів суб'єктів господарювання, які поширені в деяких західноєвропейських країнах. Наприклад, у Німеччині існують досить поширені "Einzelunternehmen", що є одноосібним підприємництвом, та "GmbH & Co. KG", яке є командитним товариством з обмеженою відповідальністю, генеральним партнером якого є GmbH. У Франції та Люксембургу існує - SAS (Société Anonyme Simplifiée) або SARL-S (Société à responsabilité limitée simplifiée) відповідно - *спрощене акціонерне товариство* - це форма приватного підприємства, яка існує переважно у франкомовних країнах. Воно поєднує елементи форм S.A.(публічна компанія з обмеженою відповідальністю) та SARL (товариство з обмеженою відповідальністю). [13]

Також в країнах ЄС є можливість створення SE (Societas Europaea) - європейської компанії - “це вид публічного товариства з обмеженою діяльністю, який дозволяє вести підприємницьку діяльність у різних європейських країнах за єдиними правилами”. Ця форма ведення бізнесу вважається простішою за інші,

адже має більшу мобільність на єдиному ринку. Наприклад, можливо перенести свою юридичну адресу в іншу країну ЄС, при цьому без попередньої ліквідації компанії. Власники європейської компанії можуть створювати одну або декілька дочірніх підприємств, які автоматично будуть також європейськими компаніями за правовою формою. [14]

Окрім традиційних форм бізнес-структур, у Західній Європі також спостерігається зростання соціальних підприємств та кооперативів. Соціальні підприємства - це підприємства, основною метою діяльності яких є соціальний або екологічний вплив, а не максимізація прибутку. Кооперативи - це підприємства, що належать і демократично контролюються їхніми членами, які беруть участь у прибутках і процесі прийняття рішень. Кооперативи можуть бути структуровані як партнерство, корпорація або ТОВ.

Малі та середні підприємства (МСП) є ключовими рушіями економічного розвитку в Західній Європі. За даними Європейської комісії (Євростату), МСП становлять 99% усіх підприємств в Європейському Союзі і забезпечують близько 85 мільйонів робочих місць, що становить дві третини зайнятості у приватному секторі в ЄС. Вони вважаються основою європейської економіки, оскільки сприяють економічному зростанню, створенню робочих місць та інноваціям. [18]

Слід зазначити, що хоча загальноприйнятого визначення МСП не існує, Європейська Комісія надає загальне визначення, яке базується на кількості працівників, річному обороті та/або балансі. За визначенням Європейської комісії "До категорії мікро-, малих та середніх підприємств (МСП) належать підприємства, на яких працює менше 250 осіб, річний оборот яких не перевищує 50 мільйонів євро та/або загальна сума річного балансу не перевищує 43 мільйони євро".

Категорія підприємства	Чисельність працівників	Річний оборот	Річний баланс
Середні	< 250	≤ 50 млн. євро	≤ 43 млн. євро
Малі	< 50	≤ 10 млн. євро	≤ 10 млн. євро
Мікро-	< 10	≤ 2 млн. євро	≤ 2 млн. євро

Рисунок 1.1 - Особливості визначення мікро-, малих та середніх підприємств в країнах ЄС [17]

Малі та середні підприємства особливо важливі для розвитку інновацій та нових технологій, оскільки вони часто мають більшу гнучкість для адаптації до ринкових змін та впровадження нових технологій порівняно з великими компаніями. Крім того, МСП часто є джерелом підприємницького духу та креативності, які можуть сприяти економічному зростанню та створенню робочих місць. Тому політика, яка підтримує розвиток МСП, вважається вирішальною для економічного розвитку країн Західної Європи.

Однак вони також стикаються зі значними проблемами, такими як обмежений доступ до фінансів та ресурсів, а також посилення конкуренції з боку великих компаній. [16, с. 9] Для вирішення цих проблем ЄС розробив низку ініціатив та програм для підтримки МСП, включаючи можливості фінансування, доступ до навчання та наставництва, а також нормативно-правову базу, спрямовану на створення більш сприятливого бізнес-середовища. Ці ініціативи допомогли підтримати зростання і розвиток МСП у Західній Європі та забезпечити їхню подальшу ключову роль в економічному процвітанні регіону.

Останніми роками все більше уваги приділяється сприянню зростанню та розвитку МСП у Західній Європі. Уряди та політики впроваджують різні заходи для підтримки малих та середніх підприємств, такі як зменшення бюрократичних перешкод, забезпечення доступу до фінансування та створення сприятливих податкових режимів. Крім того, особлива увага приділяється розвитку підприємництва та сприянню інтернаціоналізації МСП, особливо в контексті Єдиного європейського ринку.

Однією з основних програм, спрямованих на підтримку МСП в Європі, є програма COSME - програма ЄС з підвищення конкурентоспроможності малих і середніх підприємств. Програма COSME надає фінансування та підтримку МСП, щоб допомогти їм підвищити свою конкурентоспроможність та покращити доступ до ринків як в ЄС, так і за його межами. Програма зосереджена на таких сферах, як доступ до фінансування, доступ до ринків, підприємництво та покращення бізнес-середовища.

Ще однією важливою ініціативою, спрямованою на підтримку МСП в Європі, є Акт про малий бізнес для Європи (SBA), який був прийнятий Європейською Комісією у 2008 році. SBA є комплексною основою для політики щодо МСП в Європі, яка спрямована на створення більш сприятливого середовища для початку, зростання та успіху. SBA включає такі заходи, як зменшення адміністративного тягаря, поліпшення доступу до фінансування, сприяння підприємництву та розширення доступу МСП до ринків.

Державна підтримка малих та середніх підприємств (МСП) у Західній Європі відрізняється від країни до країни. Надання державної підтримки є ключовим елементом у створенні та підтримці МСП, що часто включає загальний комплекс заходів, таких як:

- пільгові кредити,
- зниження податкових ставок,
- зменшення орендної плати,
- фінансування МСП,
- часткова компенсація банківських відсоткових ставок,

- можливості професійного розвитку,
- усунення бюрократичних перешкод.

У всіх країнах з розвинутою економікою надаються різні види допомоги МСП, що сприяє ефективному функціонуванню економіки та високому рівню життя населення. Деякі країни створили спеціальні агентства та фонди для підтримки МСП, тоді як інші надають загальну підтримку через податкові пільги, гранти та кредити.

Наприклад уряд Німеччини створив мережу регіональних банків розвитку, відомих як "Mittelstandsbanken", для надання фінансування МСП. Крім того, уряд надає гранти та податкові пільги для досліджень і розробок, інновацій та створення робочих місць. Франція надає підтримку МСП через низку агентств, включаючи Bpifrance - державний інвестиційний банк та Національне агентство з підтримки територіального розвитку. Ці агентства пропонують фінансування, технічну допомогу, підтримку інновацій та розвиток експорту. Уряд Нідерландів надає підтримку МСП за допомогою низки програм, включаючи Нідерландське агентство з питань підприємництва, яке пропонує фінансування, коучинг та субсидії для інновацій, сталого розвитку та інтернаціоналізації. У Швейцарії Федеральне управління малих і середніх підприємств надає фінансову допомогу та консультаційні послуги МСП, а швейцарський уряд також створив програму гарантування кредитів для полегшення доступу МСП до фінансування. В Австрії Федеральне міністерство цифрових технологій та економіки підтримує МСП за допомогою різних програм, таких як Ініціатива KMU DIGITAL, яка спрямована на підвищення рівня цифровізації МСП.

Таблиця 1.1 - Підтримка МСП з боку держав Західної Європи у збільшенні доступності коштів [20, с.35]

Заходи державної підтримки МСП	Країна
Гарантії по кредитах	Німеччина, Нідерланди, Австрія, Швейцарія, Франція, Бельгія
Надання сприятливих умов для запуску стартапів	Франція, Нідерланди, Австрія, Швейцарія

Покращення експортної політики	Німеччина, Нідерланди, Швейцарія
Надання податкових пільг та відстрочки по платежу	Франція, Швейцарія, Німеччина
Створення банків, які спеціалізуються на кредитуванні малих та середніх підприємств	Бельгія, Німеччина

Згідно зі звітом ОЕСР, пакети державної підтримки допомогли багатьом МСП вижити під час пандемії COVID-19. У звіті також підкреслюється, що нещодавні пакети заходів з відновлення надають пріоритет діджиталізації, перекваліфікації та екологізації МСП, щоб вони могли краще відновлюватися. Звіт показує, що МСП та підприємці є фундаментальною рушійною силою відновлення, і підтверджує, що урядові пакети допомоги відіграють вирішальну роль. У Франції, наприклад, показники відкриття бізнесу зараз на 20% перевищують докризовий рівень. Криза також посилила стійкість МСП. Понад 50% МСП у країнах ОЕСР збільшили використання цифрових інструментів, допомагаючи таким чином скоротити цифровий розрив зі своїми більшими колегами [19]. Європейська Комісія також надає гранти для підтримки проєктів або організацій, які просувають інтереси ЄС. МСП та інші зацікавлені сторони можуть подавати заявки, відповідаючи на конкурси заявок в рамках програм фінансування ЄС [20].

Однак великі підприємства також відіграють важливу роль в економіці Західної Європи, особливо в таких секторах, як виробництво, енергетика та фінанси. Ці компанії часто мають значну ринкову владу і вплив, і вони можуть стимулювати інновації та зростання продуктивності завдяки інвестиціям у дослідження і розробки. Загалом, як малі та середні, так і великі підприємства є важливими для економіки Західної Європи, і їхній внесок залежить від сектору, ринку та країни, про яку йдеться.

1.3. Система оподаткування та шляхи вирішення судових спорів

Система оподаткування є ключовим аспектом будь-якої економіки, оскільки вона забезпечує уряд доходами для фінансування суспільних благ і послуг, таких як освіта, охорона здоров'я та інфраструктура. У країнах ЄС вона є складною, з різноманітними податками та зборами, що стягуються на національному та субнаціональному рівнях. Податкова система Західної Європи характеризується високим рівнем оподаткування, прогресивною податковою структурою та широким спектром податків, включаючи прибутковий податок, податок на додану вартість (ПДВ), корпоративні податки, податки на майно та екологічні податки. Співвідношення податків до ВВП у Західній Європі є одним з найвищих у світі, в середньому 40% у 2021 році [22].

Прибутковий податок стягується з доходів фізичних осіб і є найважливішим джерелом доходів для урядів багатьох країн Західної Європи. Ставки податку різняться в різних країнах, причому деякі країни застосовують прогресивну систему оподаткування, за якої особи з високими доходами сплачують більший відсоток від свого доходу у вигляді податків, ніж особи з нижчими доходами. Наприклад, у 2021 році максимальна гранична ставка прибуткового податку у Франції становила 45%, а найнижча - 0%. У багатьох країнах також існують додаткові податки для осіб з високими доходами, такі як надбавки або внески на соціальне страхування [31].

ПДВ - це податок на додану вартість на кожному етапі виробництва та розподілу товарів і послуг. Ці податки, зазвичай, є регресивними, тобто особи з нижчими доходами сплачують більший відсоток від свого доходу у вигляді податків, ніж особи з вищими доходами. ПДВ, як правило, стягується за стандартною ставкою, яка варіюється в різних країнах, а також за зниженою ставкою для певних товарів і послуг, таких як продукти харчування та медичні послуги. Наприклад, у 2021 році стандартна ставка ПДВ у Німеччині становила 19%, а знижена ставка для певних товарів і послуг - 7% . ПДВ є важливим джерелом доходів для урядів багатьох країн Західної Європи, і надходження від нього є менш волатильними, ніж від інших податків. [32].

Податок на прибуток підприємств стягується з прибутку компаній і є значним джерелом доходів для багатьох урядів. Податки на нерухомість стягуються з вартості нерухомого майна і, як правило, встановлюються місцевими органами влади, наприклад, муніципалітетами. Податки на нерухомість є значним джерелом доходів для місцевих органів влади і часто використовуються для фінансування місцевих послуг, таких як школи та дороги. Екологічні податки - це податки на діяльність, що шкодить навколишньому середовищу, наприклад, на викиди вуглецю та утилізацію відходів. Екологічні податки є відносно новим видом податків і все частіше використовуються в Західній Європі для сприяння сталому розвитку.

Незважаючи на свої сильні сторони, податкова система країн Західної Європи стикається з низкою проблем, серед яких ухилення від сплати податків, складність податкової системи та потреба в доходах для фінансування суспільних благ і послуг. Однією з головних проблем є ухилення від сплати податків та уникнення оподаткування, що зменшує обсяг зібраних доходів та підриває справедливість податкової системи. Ухиленню від сплати податків часто сприяють складні податкові правила, слабкі механізми правозастосування та використання податкових гаваней фізичними та юридичними особами [1].

Для вирішення проблеми ухилення від сплати податків уряди західноєвропейських країн впроваджують різні заходи, включаючи посилення податкового контролю та покращення міжнародного співробітництва. Наприклад, у листопаді 2021 року була прийнята угода, спрямована на підвищення податкової прозорості в ЄС, яка зобов'язує транснаціональні корпорації публічно декларувати, які податки вони платять в кожній країні ЄС. Ця директива була узгоджена Європарламентом та учасниками переговорів Ради ЄС та встановлює правила, які вимагають від транснаціональних корпорацій та їхніх дочірніх компаній з річним доходом понад 750 мільйонів євро, які ведуть діяльність у більш ніж одній країні, публікувати та надавати доступ до суми податків, які вони сплачують у кожній державі-члені ЄС [30].

Ще одним викликом, що стоїть перед податковою системою Західної Європи, є необхідність сприяти економічному зростанню та конкурентоспроможності, зберігаючи при цьому справедливу та стабільну податкову систему. Високі податки можуть стримувати інвестиції та підприємництво, а також призвести до податкової конкуренції між країнами. Щоб вирішити цю проблему, деякі країни Західної Європи в останні роки знизили ставки корпоративного податку, щоб залучити іноземні інвестиції та залишатися конкурентоспроможними у світовій економіці.

Однак існують дискусії щодо ефективності зниження корпоративних податків у сприянні економічному зростанню. Дослідження Гангла та Хофмана (2020) показало, що, хоча зниження корпоративного податку може призвести до збільшення прибутків та інвестицій компаній, немає чітких доказів того, що воно сприяє загальному економічному зростанню. Автори припускають, що інші фактори, такі як гнучкість ринку праці та освіта, можуть бути більш важливими для економічного зростання [26].

В цілому, податкові системи в Західній Європі є складними та різноманітними, з поєднанням прямих і непрямих податків, прогресивних податкових ставок і значним акцентом на витратах на соціальний захист населення. Незважаючи на схожість між країнами, існують також значні відмінності в податкових структурах, ставках та адмініструванні, що відображають історичні, культурні та політичні чинники.

Відповідно до статті 19 Лісабонського договору 2007 року, судова влада Європейського Союзу здійснюється наднаціональною судовою системою ЄС, яка є незалежною від інших інституцій ЄС та держав-членів. Суд Європейського Союзу (СЄС) є цілісною системою, найвищою судовою інстанцією Європейського Союзу з питань права, заснованою на принципах єдності та ієрархії. Судова система складається з трьох рівнів: найвищий рівень - Суд ЄС, другий рівень - трибунал, третій рівень - спеціалізовані трибунали.

Суд Європейського Союзу має юрисдикцію щодо широкого кола правових питань, включаючи спори між державами-членами ЄС, інституціями ЄС та

окремими особами, а також щодо тлумачення та чинності права ЄС. Суд також розглядає справи, що стосуються прав громадян та захисту основних прав, передбачених законодавством ЄС.

Однією з унікальних особливостей Суду ЄС є процедура попередніх рішень, яка дозволяє національним судам звертатися до Суду за роз'ясненнями щодо тлумачення та застосування права ЄС. Вона є ключовим елементом правового захисту європейського права та забезпечення його однакового застосування та трактування у всіх державах-членах ЄС. Рішення Суду є обов'язковими для виконання всіма державами ЄС, інституціями та окремими особами. Це стосується і оцінки дійсності актів європейського права. Загалом Суд ЄС відіграє важливу роль у формуванні права ЄС та просуванні європейської інтеграції, а його рішення мають значний вплив на правові системи держав-членів ЄС.

Важливо зазначити, що Суд ЄС має обов'язкову силу своїх рішень. Формулюючи свою позицію у конкретній справі, він керується раніше встановленими принципами і правилами. Суд посилається на усталене і звичаєве прецедентне право, не використовуючи жодних посилань на джерела. Однак Суд формально не пов'язаний своїми попередніми позиціями і може їх змінювати.

У Західній Європі судові спори, як правило, вирішуються шляхом поєднання судового розгляду та альтернативних методів вирішення спорів. Судові системи в регіоні відрізняються за структурою та процедурами, з відмінностями в цивільному та кримінальному праві, судовою ієрархією та юридичним представництвом.

Судовий розгляд є найбільш традиційним способом вирішення спорів, в якому сторони звертаються до суду, а рішення приймає суддя або присяжні. У Західній Європі судовий розгляд може бути тривалим і дорогим процесом, з різним рівнем складності та формальності залежно від типу спору та юрисдикції. Судовий розгляд часто розглядається як останній засіб вирішення спорів, при цьому сторонам рекомендується вивчити альтернативні методи вирішення спорів, перш ніж звертатися до суду. Однак судовий розгляд також може забезпечити формальне

та обов'язкове вирішення спору з можливістю апеляції до вищих судових інстанцій.

Альтернативні методи все частіше використовуються в Західній Європі як спосіб вирішення спорів, не вдаючись до судового розгляду. Ці методи включають медіацію, арбітраж та переговори і, як правило, є швидшими, дешевшими та гнучкішими, ніж традиційний судовий розгляд. Медіація передбачає залучення нейтральної третьої сторони, яка сприяє обговоренню між сторонами для досягнення взаємоприйняттого рішення. Арбітраж - це приватна форма вирішення спорів, в якій сторони погоджуються передати свій спір на розгляд нейтральної третьої сторони, яка називається арбітром або арбітражним судом, який приймає обов'язкове до виконання рішення. Переговори передбачають обговорення сторонами спору та досягнення рішення без залучення третьої сторони. Сторони в суперечках часто віддають перевагу альтернативним методам, оскільки вони можуть бути менш змагальними і більш сприятливими для збереження поточних відносин.

Методи врегулювання спорів в режимі онлайн (BCO) стають дедалі популярнішими в Західній Європі, оскільки цифрові технології дозволяють сторонам вирішувати спори в режимі онлайн. Вони включають медіацію та арбітраж, а також інші форми вирішення спорів в режимі онлайн. BCO може бути особливо корисним для вирішення транскордонних спорів, оскільки воно може зменшити витрати та складність судових процесів у різних правових системах.

Отже, вирішення судових спорів для бізнесу в Західній Європі вимагає ретельного аналізу характеру спору, уподобань сторін, а також правового та культурного контексту. Судовий розгляд, арбітраж та медіація є основними методами вирішення спорів, кожен з яких має свої переваги та недоліки. Розуміючи сильні та слабкі сторони кожного методу, бізнес може приймати обґрунтовані рішення про те, як вирішити свої спори та захистити свої інтереси.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

2.1. Відкритість та можливості для ведення бізнесу в західноєвропейських країнах

Західна Європа є одним з найбільш розвинених регіонів світу з добре налагодженою та диверсифікованою економікою, що характеризуються високим рівнем життя, передовою технологічною інфраструктурою та стабільним політичним середовищем. Протягом останнього десятиліття в регіоні спостерігається стійке економічне зростання, з невеликим падінням на 6,4% у 2020 році через пандемію COVID-19, середній темп приросту ВВП становив 1,6% з 2011 по 2021 рік [37].

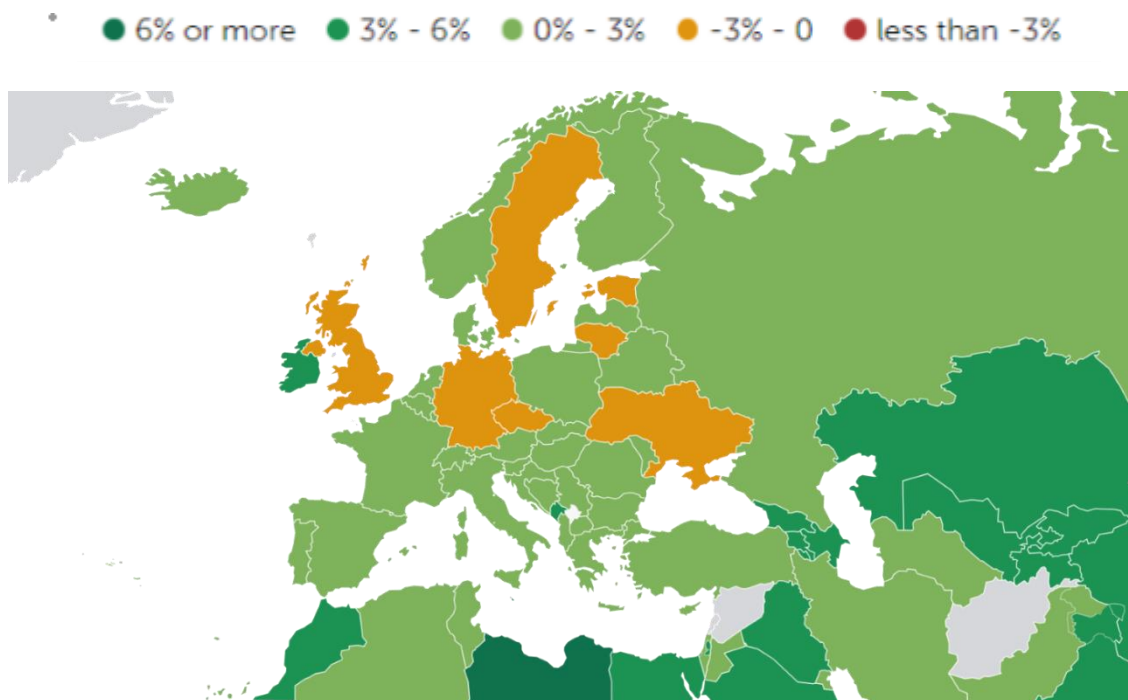

Рисунок 2.1 - Зростання реального ВВП по країнам 2023 (річна зміна у %)

Стабільному економічному зростанню в Західній Європі сприяло кілька факторів. Одним із ключових рушіїв зростання є висококваліфікована та освічена робоча сила, яка дозволила конкурувати на глобальному рівні в таких галузях, як технології, фінанси та охорона здоров'я. Крім того, регіон має добре розвинену інфраструктуру, включаючи сучасні транспортні системи та розвинені комунікаційні мережі, які сприяють торгівлі та інвестиціям.

Ще одним фактором, що сприяє економічному зростанню в Західній Європі, є прихильність до інновацій та науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок (НДДКР). За даними Європейської комісії, Західна Європа є найбільшим інвестором в R&D у світі, на її частку припадає 26% від загального обсягу світових інвестицій у цю сферу [32]. Ці інвестиції допомогли регіону розробити нові технології та продукти, які підвищили продуктивність і конкурентоспроможність.

У 2019 році ВВП Західної Європи оцінювався в 17,4 трильйона доларів США, а Німеччина, Франція та Велика Британія були найбільшими економіками регіону [37]. Сукупний валовий внутрішній продукт (ВВП) ЄС у 2022 році становив \$16,6 трлн, поступаючись лише США (\$26 трлн) та Китаю (\$19 трлн). [38]

-

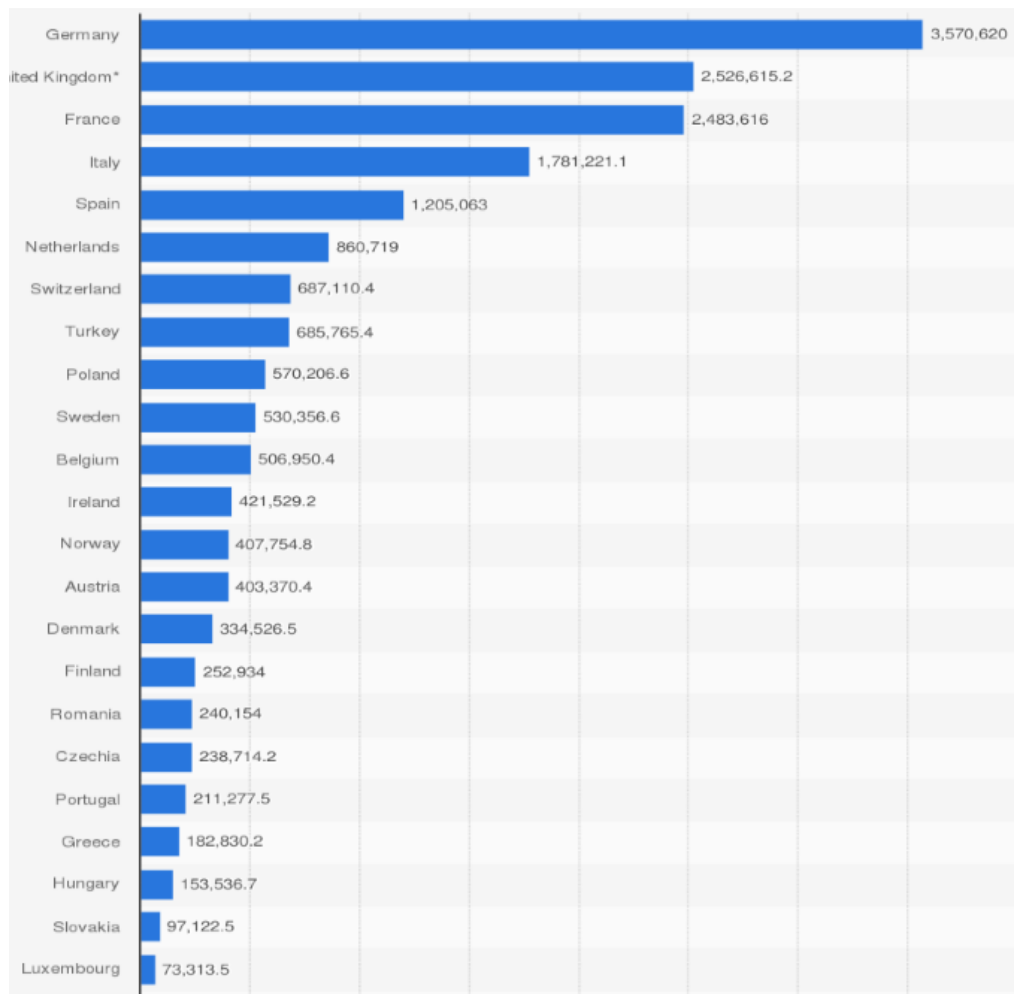

Рисунок 2.2 - ВВП у поточних ринкових цінах європейських країн у 2021 році (у млн євро) [35]

У Західній Європі інфляція була відносно стабільною протягом останнього десятиліття: середній рівень інфляції становив 1,2% з 2011 по 2021 рік. Але показник інфляції в євроні зріс до рекордного рівня в лютому 2023 року. Річна інфляція в Європейському Союзі в березні 2023 року становила 8,3%, що нижче за показник лютого, який становив 9,9%. Роком раніше показник становив 7,8% [39]. Рівень безробіття був відносно стабільним протягом останнього десятиліття, із середнім показником 7,4% з 2011 по 2021 рік [36].

МСП є важливим учасником формування ВВП Західної Європи. За даними Євростату, загальний оборот МСП у 2019 році склав 6,8 трильйона євро, що становить 56% від загального бізнес-обігу ЄС. Того ж року на МСП припадало 66% загальної зайнятості в ЄС та 56% доданої вартості в нефінансовому секторі бізнесу.

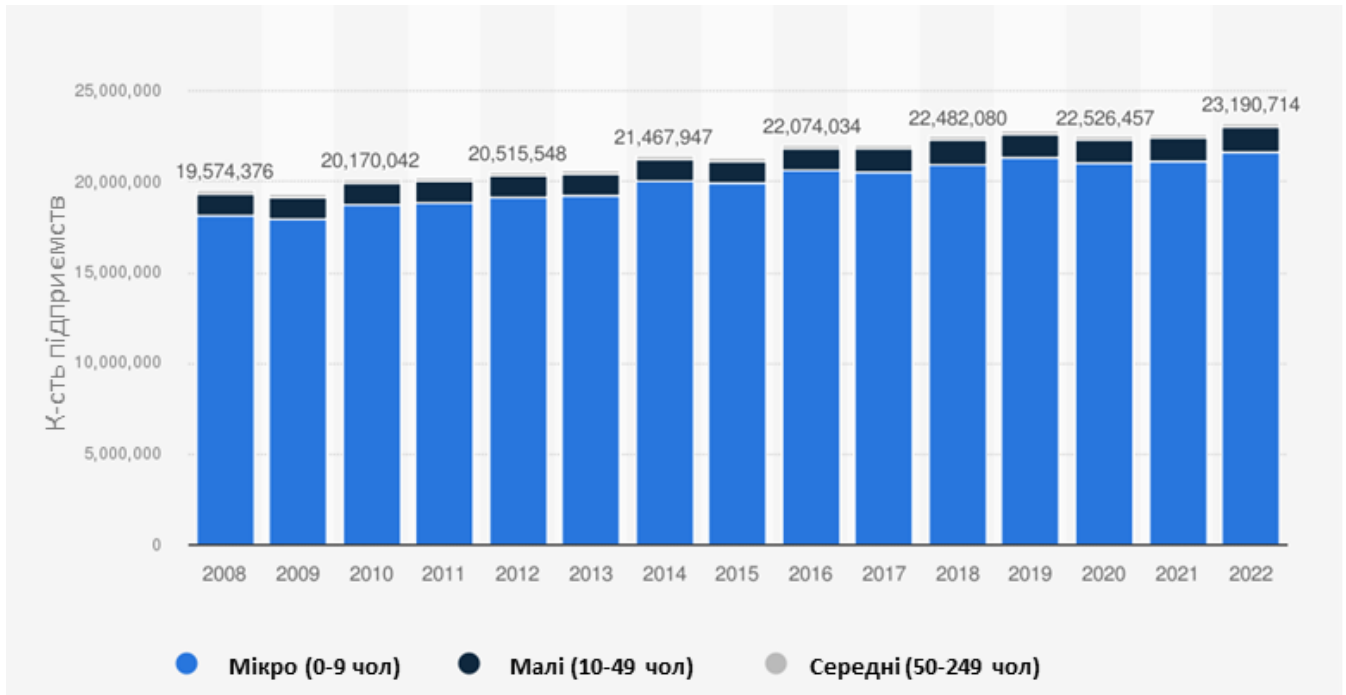

Рисунок 2.3 - Кількість МСП в Європейському Союзі з 2008 по 2022 рік, за розміром [40]

Згідно з вищенаведеним рис. 2.3 у 2022 році в Європейському Союзі налічувалося приблизно 23,1 мільйона малих і середніх підприємств, причому переважна більшість цих підприємств були мікрофірмами, в яких працювало менше дев'яти осіб. Ще 1,35 мільйона підприємств були малими фірмами з кількістю працівників від 10 до 49 осіб, а приблизно 206 592 - середніми фірмами, які налічували від 50 до 249 робітників.

МСП є важливою частиною європейської економіки, але їх значення для кожної країни досить суттєво відрізняється. Наприклад, МСП у Франції створюють 44% доданої вартості в економіці, тоді як у Німеччині - 82%. Для Європейського Союзу середній внесок МСП в економіку становить близько 56%. У 2021 році на МСП в Європейському Союзі було зайнято майже 84 мільйони осіб. У найбільшій економіці Європи, Німеччині, малі та середні підприємства забезпечили роботою 18,5 мільйона осіб, причому понад 6,8 мільйона осіб працювали лише на малих підприємствах [40].

ЄС має чотири основні сектори економічного виробництва: послуги, промисловість, будівництво та сільське господарство (включаючи рибальство та

лісове господарство). Нижче проаналізуємо деякі з цих секторів та країн, які роблять найбільший внесок у них.

Однією з основних галузей, що стимулюють економічне зростання в Західній Європі, є сектор послуг, на який припадає приблизно 75% ВВП регіону у 2021 році. Це також сектор з найвищою часткою зайнятості в ЄС - 73%. Сектор послуг охоплює широкий спектр діяльності, включаючи фінансові послуги, охорону здоров'я, освіту та готельний бізнес. Фінансові послуги є особливо важливими в Західній Європі, оскільки в регіоні розташовано кілька великих світових фінансових центрів, таких як Франкфурт, Париж, а також Лондон [36]. У Люксембурзі, який має великий сектор фінансових послуг, 87% валового внутрішнього продукту країни припадає на цю індустрію. Такі туристичні країни, як Мальта та Кіпр, також мають частку послуг у ВВП понад 80%.

Іншою ключовою галуззю Західної Європи є переробна промисловість, на яку припадає 20% валового внутрішнього продукту регіону. Виробничий сектор особливо важливий у таких країнах, як Німеччина, яка відома своєю високотехнологічною обробною та машинобудівною промисловістю. Автомобільний сектор також робить значний внесок у виробництво та зайнятість у Західній Європі, оскільки в регіоні розташовано кілька великих автовиробників, таких як Volkswagen, BMW та Renault [36]. У видобутку вугілля та лігніту в ЄС у 2021 році спостерігалось короткочасне відновлення виробництва, хоча його обсяги продовжували залишатися на низькому рівні.

Менше 2% економіки ЄС покладається на сільське, лісове та рибне господарство. Румунія, Латвія та Греція роблять значний внесок у цей сектор, однак їхня частка в загальному обсязі виробництва в кожній країні становить менше 5%. Болгарія має найвищий рівень зайнятості (16%) у цьому секторі порівняно з іншими членами ЄС.

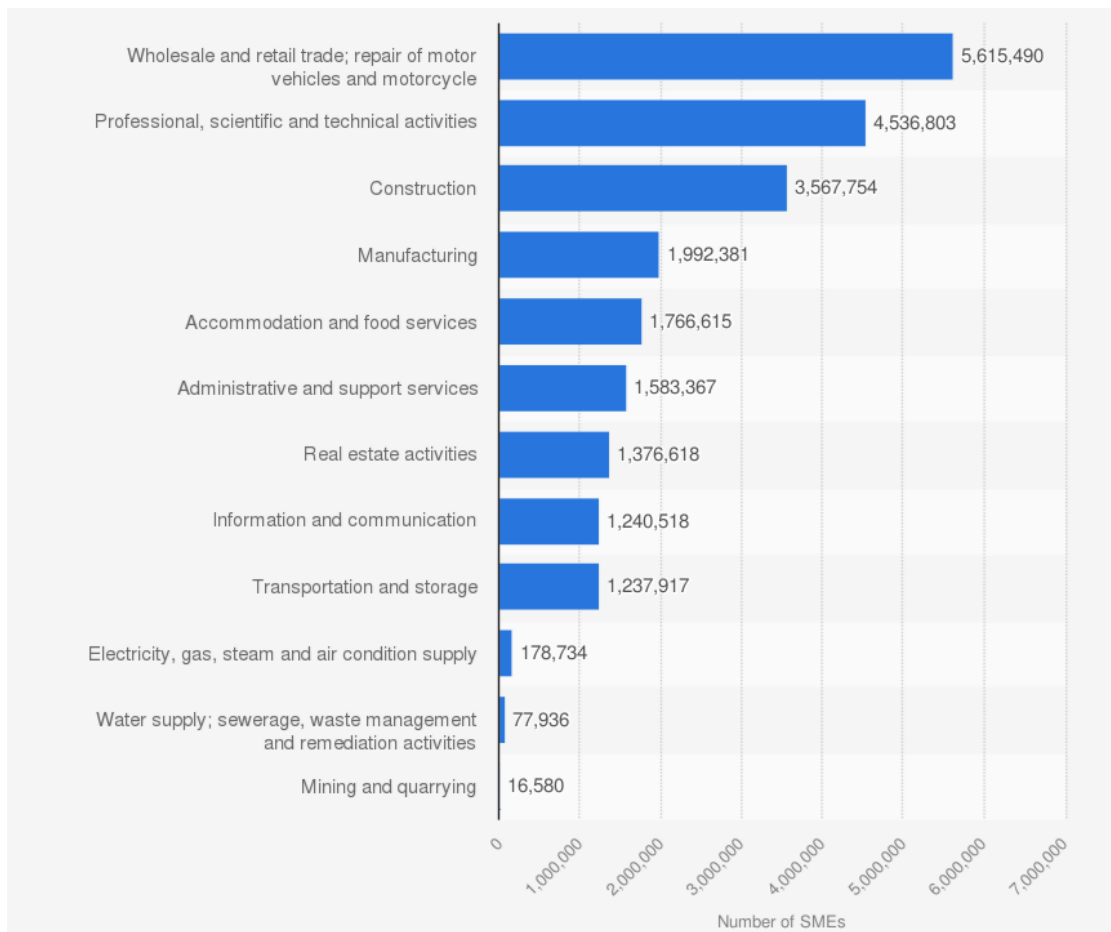

Рисунок 2.4 - Кількість МСП у нефінансовому секторі економіки ЄС у 2022 році, за секторами [40]

Незважаючи на загальні позитивні економічні показники, Західна Європа стикається з низкою викликів, які можуть вплинути на її економічне зростання. Старіння населення є однією з найважливіших проблем регіону. За даними Євростату, частка людей у віці 65 років і старше, за прогнозами, збільшиться з 19,7% у 2021 році до 29,1% у 2070 році, що може негативно вплинути на економічне зростання через скорочення робочої сили та збільшення коефіцієнта залежності. Західна Європа знаходиться в авангарді переходу до відновлюваної енергетики та сталих практик. Деякі країни взяли на себе зобов'язання досягти нульового рівня викидів до 2050 року. Це створює виклики та можливості для бізнесу. Зростання протекціонізму та націоналізму може призвести до збільшення торговельних бар'єрів, що негативно вплине на економіку регіону, залежну від міжнародної торгівлі та інвестицій.

Індекс Doing Business - це щорічний звіт, який публікується Світовим банком і вимірює легкість ведення бізнесу в країнах світу. У звіті оцінюються різні фактори, що впливають на бізнес-середовище, такі як започаткування бізнесу, отримання кредитів, сплата податків та забезпечення виконання контрактів. Рейтинг ґрунтується на кількісних даних опитувань тисяч підприємців та бізнес-експертів у кожній країні. В останньому виданні звіту (Doing Business 2020) країною з найвищим рейтингом у Європі стала Велика Британія, яка посіла 8-е місце у світі. Серед інших європейських країн у топ-20 - Данія (4-те місце), Норвегія (9-те місце), Швеція (10-те місце) та Фінляндія (20-те місце).

Проаналізувавши звіт, можна також зазначити, що багато європейських країн за 2020 рік значно покращили умови ведення бізнесу, зокрема, провели реформи, спрямовані на спрощення реєстрації бізнесу, скорочення часу та витрат на сплату податків, а також полегшення доступу до кредитів.

Однак важливо зазначити, що індекс Doing Business протягом багатьох років піддавався критиці та суперечкам, а деякі експерти ставили під сумнів його методологію та відповідність реальному досвіду ведення бізнесу в кожній країні. Крім того, Світовий банк призупинив публікацію звіту у 2021 році після того, як незалежна перевірка виявила порушення в процесі збору даних.

Вибір кращої західноєвропейської країни для відкриття бізнесу залежить від різних факторів, включаючи тип бізнесу, цільовий ринок та регуляторне середовище. Розглянемо деякі з найкращих країн для відкриття бізнесу в Західній Європі та проаналізуємо їхні переваги та недоліки.

Таблиця 2.1. - Переваги та недоліки для ведення бізнесу в деяких країнах Західної Європи

Країна	Переваги	Недоліки
Бельгія	<ul style="list-style-type: none"> ● Стратегічне розташування в Європі ● Багатомовне населення ● Легкий доступ до фінансування ● Розвинена транспортна інфраструктура ● Сильна державна підтримка підприємництва 	<ul style="list-style-type: none"> ● Складна податкова та регуляторна система ● Висока вартість робочої сили та ставки корпоративного податку ● Повільні бюрократичні процеси ● Дорога нерухомість та офісні приміщення

Продовження таблиці 2.1

Німеччина	<ul style="list-style-type: none"> ● Найбільша стабільна економіка з висококваліфікованою робочою силою ● Великий розмір ринку та купівельна спроможність ● Добре розвинені інфраструктура та бізнес-екосистема ● Державна підтримка досліджень і розробок 	<ul style="list-style-type: none"> ● Бюрократичне та складне регуляторне середовище ● Складна податкова система ● Висока вартість робочої сили ● Сильна конкуренція в багатьох галузях
Франція	<ul style="list-style-type: none"> ● Велика та диверсифікована економіка з доступом до ринку ЄС ● Висока купівельна спроможність ● Розвинена інфраструктура ● Державна підтримка інновацій та підприємництва ● Висококваліфікована робоча сила 	<ul style="list-style-type: none"> ● Високі регуляторні та юридичні вимоги до бізнесу ● Висока вартість робочої сили ● Повільні бюрократичні процеси ● Висока вартість життя та ведення бізнесу в деяких регіонах
Нідерланди	<ul style="list-style-type: none"> ● Сприятливе податкове середовище ● Розвинена екосистема стартапів ● Сильна державна підтримка інновацій та підприємництва ● Центральне розташування в Європі ● Доступ до великого та процвітаючого внутрішнього ринку 	<ul style="list-style-type: none"> ● Висока вартість життя та витрат на бізнес ● Висока конкуренція в багатьох галузях ● Обмежений розмір ринку ● Обмежена доступність інвестиційного капіталу
Швейцарія	<ul style="list-style-type: none"> ● Стабільне політичне та економічне середовище ● Сприятливе податкове середовище та сильний банківський сектор ● Доступ до глобального ринку та налагоджених ланцюгів постачання ● Багатомовна країна ● Сильний захист інтелектуальної власності 	<ul style="list-style-type: none"> ● Висока вартість життя та ведення бізнесу ● Обмежений доступ до моря ● Невеликий внутрішній ринок ● Висококонкурентний ринок з усталеними гравцями

Джерело: розроблено автором на основі [52]

За даними, наведеними в табл. 2.1 можна зробити висновок про те, що всі досліджувані вище західноєвропейські країни пропонують стабільне бізнес-середовище з високоякісною інфраструктурою, висококваліфікованою робочою силою та державною підтримкою. Нідерланди та Швейцарія пропонують більш сприятливі податкові системи, тоді як Бельгія та Франція мають вищі податки, але також пропонують хороші фінансові стимули для підприємців. Німеччина має сильну економіку, але складну бюрократичну систему, тоді як Нідерланди мають стратегічно гарне розташування, добре розвинену екосистему стартапів і є домом для кількох міжнародних компаній. Зрештою, вибір країни для відкриття бізнесу залежить від конкретних потреб і цілей підприємця.

Щоб розпочати бізнес у Західній Європі, як правило, потрібно виконати юридичні процедури для реєстрації бізнесу та отримання необхідних дозволів і ліцензій. Точні вимоги можуть відрізнятися залежно від країни та типу бізнесу. Деякі загальні кроки для започаткування бізнесу в Західній Європі включають:

- Вибір юридичної структури для бізнесу (приватний підприємець, партнерство або товариство з обмеженою відповідальністю).
- Реєстрація бізнесу у відповідних органах влади та отримання всіх необхідних дозволів і ліцензій.
- Відкриття банківського рахунку.
- Отримання необхідного страхового покриття.
- Розробка бізнес-плану та забезпечення фінансування бізнесу (включно з наявним мінімальним капіталом).
- Наймання працівників, якщо це необхідно, та дотримання трудового законодавства.
- Розвиток відносин з постачальниками, партнерами та клієнтами для розвитку бізнесу.

Отже, заснувавши компанію в Західній Європі, автоматично отримується доступ до одного з найбільших бізнес-центрів світу з розвиненою інфраструктурою, надійним правовим захистом та кваліфікованою робочою силою. ЄС залишається

другою за величиною економікою у світі з номінальним ВВП у 16,6 трильйона доларів США та найбільшим торговельним блоком. У 2020 році дев'ять європейських країн увійшли до топ-20 рейтингу легкості ведення бізнесу Світового банку. Тому Європа залишається одним з найпривабливіших варіантів для міжнародних інвестицій та створення бізнесу.

Проте МВФ має похмурий прогноз для Європи на 2023 рік. Війна в Україні, спіралеподібне зростання цін на енергоносії, висока інфляція і стагнація зростання заробітної плати означають, що лідери ЄС стикаються з "серйозними компромісами і жорсткими політичними рішеннями". На думку міжнародної організації, реформи, спрямовані на усунення обмежень пропозиції на ринках праці та енергоресурсів, є ключовим фактором для збільшення темпів зростання і зниження цінового тиску. МВФ прогнозує, що зростання ЄС у 2023 році становитиме 0,7%. [34]

2.2. Вплив COVID-19 на бізнес-середовище Західної Європи

Пандемія Covid-19 спричинила значні порушення в усьому світі, і Європа не стала винятком. Вона мала значний вплив на західноєвропейське бізнес-середовище, спричинивши низку економічних та соціальних наслідків. Відбувся різкий спад економічної активності, багато підприємств зіткнулися зі зниженням попиту та перебоями в ланцюжку поставок. Це призвело до значних фінансових втрат для багатьох компаній, особливо малих і середніх підприємств (МСП), які можуть не мати ресурсів, щоб пережити цей шторм. За даними Євростату, статистичного агентства ЄС, ВВП Єврозони впав на 6,6% у 2020 році, що стало найгіршим річним падінням за всю історію. Зниження темпів зростання ВВП було особливо сильним у країнах, які найбільше постраждали від пандемії, таких як Італія, Іспанія та Франція.

Одним із найсуттєвіших наслідків пандемії став вплив на ринок праці. Рівень безробіття в ЄС зріс з 6,5% у березні 2020 року до 7,5% у лютому 2021 року, зі значними відмінностями між країнами. Пандемія особливо вплинула на

працівників таких секторів, як готельно-ресторанний бізнес, туризм та роздрібна торгівля, які зазнали зниження попиту через заходи соціального дистанціювання та локдауни. Багатьох працівників було відправлено у відпустки або звільнено, що мало хвилеподібний вплив на економіку в цілому, оскільки зменшення споживчих витрат і зниження ділової активності сприяли зниженню темпів зростання ВВП.

Також значний вплив пандемія мала на міжнародну торгівлю. Оскільки країни закрили свої кордони і ввели обмеження на пересування товарів і людей, ланцюжок поставок товарів і послуг був порушений. Це особливо вплинуло на галузі, які значною мірою залежать від глобальних ланцюгів поставок, такі як виробництво та логістика. Водночас це підкреслило важливість місцевих і регіональних ланцюгів постачання, які можуть бути більш стійкими і менш вразливими до глобальних потрясінь. Порушення потоку товарів та послуг стало особливо складним завданням для малих та середніх підприємств, які залежать від міжнародної торгівлі. А, оскільки, як раніше зазначалося, МСП складають 99% усіх підприємств в ЄС і забезпечують дві третини всіх робочих місць, то будь-які перебої в міжнародній торгівлі можуть мати значний вплив на економіку в цілому.

Крім того, пандемія COVID-19 призвела до значних змін у поведінці споживачів, що мало глибокий вплив на галузь роздрібною торгівлі. Вона спричинила широкомасштабні порушення повсякденного життя, включаючи обмеження на поїздки, заходи соціального дистанціювання та локдауни. Багато людей стали уникати громадських місць і зменшили свої витрати. Онлайн-продажі стрімко зросли, в той час як традиційні магазини намагалися втриматися на плаву. Згідно з опитуванням, проведеним компанією McKinsey, західноєвропейські споживачі все частіше роблять покупки онлайн, причому відсоток споживачів, які роблять покупки онлайн принаймні раз на тиждень, збільшився з 21% у 2019 році до 33% у 2020 році. Також пандемія підкреслила важливість цифрового зв'язку, оскільки багато людей покладаються на цифрові канали для роботи, освіти та соціальної взаємодії.

Навчальні заклади були змушені переходити на дистанційне навчання, що призвело до зниження доходів і втрати робочих місць в цій сфері. Перебої в

постачанні сировини та компонентів, перерви у виробництві та зменшення попиту на товари призвели до проблем в галузі виробництва. Обмеження на роботу та постачання матеріалів призвели до зупинки або затримки будівельних проєктів, зменшення попиту на нове будівництво. Зважаючи на все вищесказане, у табл. 2.2 можна побачити узагальнені дані щодо головних галузей, які зазнали змін від впливу пандемії.

Таблиця 2.2 - Основні галузі, які постраждали від COVID-19 [48, с.13]

Зниження доходу	Збільшення доходу
<ul style="list-style-type: none"> ● Готелі та ресторани ● Навчальні заклади ● Мистецтво, розваги та відпочинок ● Виробництво ● Будівництво ● Транспорт 	<ul style="list-style-type: none"> ● Здоров'я людини та соціальна робота ● Інформація та комунікації ● Сільське, лісове та рибне господарство ● Оптова та роздрібна торгівля ● Певні компанії у сфері мистецтва, розваг та відпочинку

Реакція урядів та міжнародних організацій на пандемію відіграла значну роль у формуванні бізнес-середовища Західної Європи. Багато урядів запровадили програми фінансової підтримки для бізнесу та працівників, намагаючись пом'якшити вплив пандемії. Наприклад, уряд Німеччини запровадив низку заходів, серед яких податкові пільги, субсидії на заробітну плату через програму "Kurzarbeit", фінансова допомога для МСП та тимчасове зниження внесків на соціальне страхування. Європейський Союз також надав підтримку країнам-членам через свій Фонд відновлення та стійкості - фонд у розмірі 750 мільярдів євро, створений для підтримки зусиль країн-членів щодо відновлення. Фонд призначений для підтримки інвестицій у такі сфери, як діджиталізація, стійка інфраструктура та охорона здоров'я.

NextGenerationEU - це трансформаційний план відновлення, який пропонує унікальну можливість зміцнити Європу після пандемії. Завдяки спільним інвестиціям у розмірі 806,9 млрд євро є ціль створити більш екологічну, цифрову та стійку Європу. У поєднанні з довгостроковим бюджетом ЄС це формує

найбільший в історії Європи пакет стимулів на загальну суму 2,018 трильйона євро. Ці кошти будуть спрямовані на подолання ключових викликів та підтримку тих, хто її потребує, включаючи екстрену допомогу у відповідь на російську агресію в Україні.

Таблиця 2.3 - Багаторічна фінансова програма на 2021-2027 рр. та NextGenerationEU, загальні асигнування по напрямам [47]

Напрямок	ЄС	NextGenerationEU
1. Єдиний ринок, інновації та цифрові технології	€149.5 млрд	€11.5 млрд
2. Згуртованість, стійкість та цінності	€426.7 млрд	€776.5 млрд
3. Природні ресурси та навколишнє середовище	€401 млрд	€18.9 млрд
4. Міграція та управління кордонами	€25.7 млрд	-
5. Безпека та оборона	€14.9 млрд	-
6. Сусідство та світ	€110.6 млрд	-
7. Європейське державне управління	€82.5 млрд	-
Загальна сума	€1 210.9 млрд	€806.9 млрд

З табл. 2.3 видно, що Багаторічна фінансова програма 2021-2027 та NextGenerationEU розподіляють кошти за різними напрямками. Найбільше коштів виділяється задля згуртованості, стійкості та цінностях (1 203,2 млрд євро) та для природних ресурсів і навколишнього середовища (419,9 млрд євро). Також фінансування зосереджується на єдиному ринку, інноваціях та цифрових технологіях, міграції та управлінні кордонами, безпеці та обороні, сусідстві та європейському державному управлінні. Ці асигнування підкреслюють прихильність ЄС економічному зростанню, інноваціям, стійкості, безпеці, міжнародній співпраці та ефективному державному управлінню.

З іншого боку не можна не зазначити, що хоча пандемія створила низку викликів, але також і нових можливостей для підприємств у західноєвропейському

бізнес-середовищі. Одним із найважливіших викликів є необхідність адаптації до нових способів роботи, таких як віддалена робота та цифрова співпраця. Багатьом компаніям довелося інвестувати в нові технології та інфраструктуру, щоб уможливити віддалену роботу, що збільшило витрати і вимагало значних змін у культурі праці. Однак це також дало можливість компаніям підвищити свою гнучкість і адаптивність, що може призвести до підвищення ефективності та продуктивності в довгостроковій перспективі.

Онлайн-ритейл, електронна комерція та цифрові послуги зазнали значного зростання, оскільки споживачі змістили свою поведінку в бік онлайн-каналів. Компанії, які змогли швидко адаптуватися до цих нових можливостей, змогли пережити бурю, а в деяких випадках навіть процвітати. Наприклад, компанія Amazon повідомила про збільшення чистих продажів на 44% у четвертому кварталі 2020 року порівняно з аналогічним періодом 2019 року. МСП також довели свою стійкість, зафіксувавши \$3,5 трлн доданої вартості в розпал пандемії, порівняно з \$4 трлн у 2019 році, що означає менше, на 5%, падіння. Незважаючи на скорочення виробництва та робочих місць, кількість підприємств, що працюють у нефінансовому секторі економіки ЄС, зростає на 1%. Однак, хоча кількість МСП зростає, великих підприємств стало на 3,4% менше, ніж до пандемії.

У звіті Всесвітнього економічного форуму "Готовність МСП до майбутнього" визначено можливості та орієнтири, як МСП можуть захистити свою діяльність у майбутньому. Наприклад, менші фірми відрізняються гнучкістю, швидко реагуючи на надзвичайні ситуації на ринку, такі як пандемія, та впроваджуючи нові бізнес-плани. Технології, такі як штучний інтелект, є ключовим фактором зростання, однак багато МСП не впроваджують їх через небажання або обмеженість ресурсів. Мережа малих і середніх підприємств майбутнього пропонує політичні інструменти для сприяння впровадженню технологій, вирівнюючи малі та середні підприємства з великими компаніями. Це впорядкує операції, підвищить прибутковість та розширить ринки збуту. [49]

Хоча приклади негативних наслідків Covid-19 очевидні і численні, однією з позитивних тенденцій стало зростання кількості стартапів у відповідь на безробіття.

Не випадково у 2020 році було створено більше 50 000 нових європейських компаній, і 770 000 британських. А в першій половині 2021 року реєструвалося майже 80 нових компаній за годину [42].

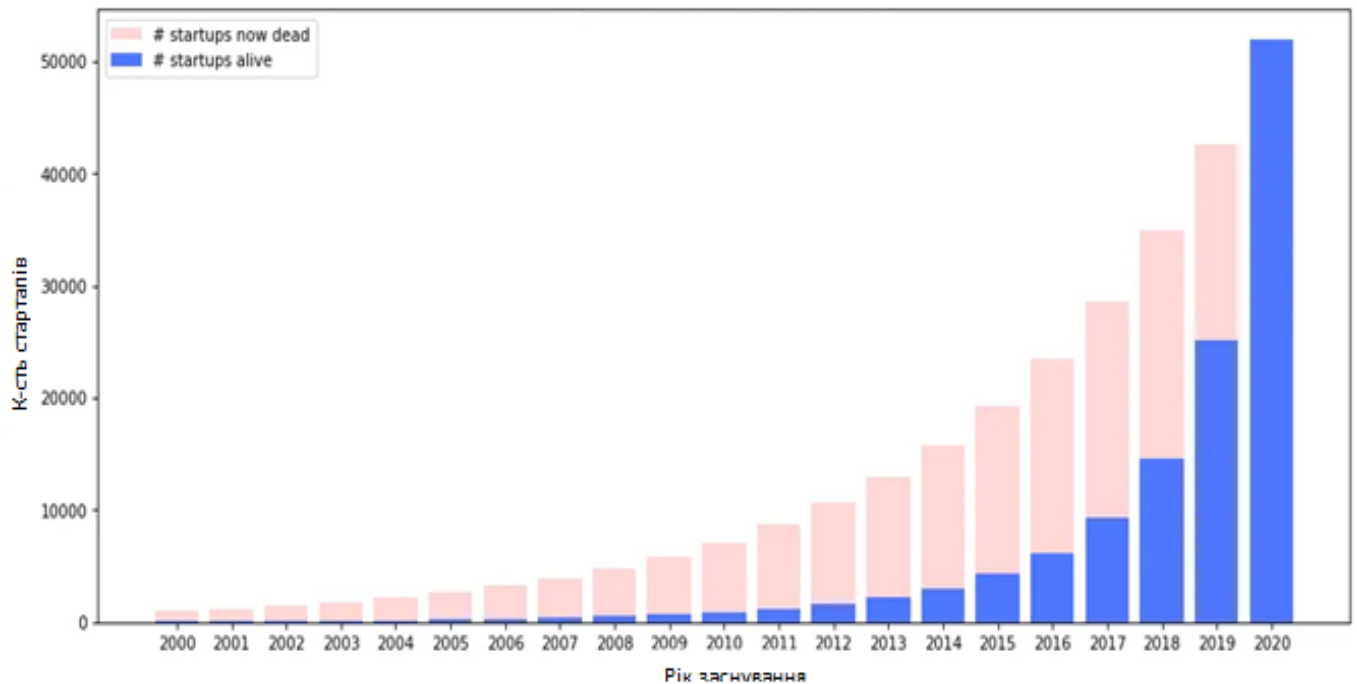

Рисунок 2.5 - Кількість європейських стартапів [50]

Більшість з них становили підприємства роздрібної торгівлі онлайн та поштою - 35 608 у 2020 році порівняно з 13 615 у 2019 році. Купівля-продаж будинків і будівель стала ще одним популярними джерелом створення нових бізнесів, збільшившись на 40% порівняно з 2019 роком [43].

Швейцарська школа бізнес-досліджень наводить інші обнадійливі зміни, зокрема диверсифікацію закладів харчування, які пропонують їжу з доставкою та на винос; мистецтво та події в Інтернеті стають широко доступними; а офіси стають віртуальними та оптимізованими. Вони перераховують шість позитивних наслідків пандемії для бізнесу: доступ до цифрових технологій; можливість впроваджувати інновації; акцентування уваги на важливості навчання; зростання продуктивності; можливість заощадити гроші; і сильніше відчуття спільноти [45].

Пандемія також підкреслила важливість діджиталізації в бізнес-середовищі. Компанії, які інвестували в цифрові технології до пандемії, були краще підготовлені до адаптації до нових умов і продовження роботи. Цифрові технології дозволили компаніям підтримувати зв'язок з працівниками та клієнтами,

полегшити віддалену роботу та уможливити онлайн-продажі. Це дало бізнесу можливість впроваджувати інновації та урізноманітнювати свої пропозиції, а також залучати нових клієнтів через цифрові канали. Так, згідно з опитуванням, проведеним McKinsey, 85% компаній у Західній Європі прискорили свої зусилля з діджиталізації в результаті пандемії.

Крім того, пандемія призвела до посилення уваги до питань сталого розвитку та захисту довкілля. Споживачі стали більш свідомими щодо свого впливу на навколишнє середовище, а компанії реагують на це, впроваджуючи більш стійкі бізнес-практики. Згідно з опитуванням, проведеним компанією Accenture, 60% споживачів у Західній Європі стали більш екологічно свідомими внаслідок пандемії, а 72% компаній посилили свою увагу до питань сталого розвитку.

Також уряди країн Західної Європи запровадили низку заходів підтримки бізнесу, таких як фінансова допомога та податкові пільги, щоб допомогти йому подолати наслідки пандемії. Це стало рятувним колом для багатьох компаній, які в іншому випадку боролися б за виживання.

Далі розглянемо прикладу впливу пандемії Covid-19 на конкретні країни Західної Європи. З ВВП понад \$4 трлн (€3,9 трлн) Німеччина є найбільшою економікою в Західній Європі та четвертою за величиною у світі після США, Китаю та Японії. Внаслідок впливу Covid-19 Німеччина опинилася серед країн регіону, які найменше постраждали в економічному плані. ВВП країни скоротився на скромні 0,1% у 2020 році порівняно з попереднім роком. Однак це можна пояснити тим, що німецька економіка вже скорочувалася у 2019 році - ВВП впав на 2,2% порівняно з 2018 роком. Це падіння було спричинене невизначеністю навколо Brexit, скороченням світової торгівлі через торговельну війну між США та Китаєм і стагнацією автомобільної промисловості через перехід на електромобілі. У 2021 році завдяки послабленню карантинних обмежень ВВП зріс на 9,7% і перевищив допандемічний рівень, сягнувши рекордних \$4,2 трлн. Однак це зростання було нетривалим, і у 2022 році ВВП у поточних цінах скоротився на 5,4% через високі ціни на енергоносії, спричинені вторгненням Росії в Україну, та слабший експорт.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) очікує, що економіка продовжить падіння у 2023 році. [52]

Щодо Франції, то у той час як у 2021 році відновлення економіки було досить сильним, у 2020 році загальний обсяг багатства, створеного на французькій території, обвалився, а ВВП країни знизився на 8% порівняно з попереднім роком. Цей історичний економічний крах є найбільшим з часів Другої світової війни. Зіткнувшись з такою економічною кризою, вибух безробіття здавався неминучим і у 2020 рівень безробіття фактично знизився. Однак соціальні заходи, запроваджені французьким урядом, такі як скорочений робочий день та кредити з нульовою відсотковою ставкою для компаній, щоб вони могли розраховуватися зі своїми постачальниками та уникнути масштабної ліквідації, допомогли запобігти значному зростанню безробіття. Проте спостерігалось зменшення найму молоді за строковими та безстроковими контрактами, а також скорочення пропозицій роботи для молодих випускників. Онлайн-продажі стрімко зросли, оскільки французькі споживачі звернулися до електронної комерції під час локдаунів 2020 року, що призвело до високих показників з квітня того ж року. Однак туристична галузь зазнала занепаду через низький рівень заповнюваності готелів та закриття гірськолижних курортів. Туристичні транспортні компанії, включаючи Air France-KLM, також зазнали значного падіння обороту в 2020 році і залишилися нижче нормального рівня в 2021 році. [51]

2.3 Вплив війни Росії проти України на економічний стан регіону

За останні два десятиліття Європейський Союз пережив три асиметричні шоки. За визначенням, “асиметричний шок - це раптові зміни економічних умов, які впливають на деякі країни ЄС більше, ніж на інші”. Першим була фінансово-економічна криза 2008 року, за нею - криза Єврозони, а потім - пандемія COVID-19. Війна в Україні є третім таким шоком, який має більш значний вплив на

західноєвропейські країни через вплив біженців та залежність від російського газу. [46]

З початком війни в Україні прогнози економічного зростання в Європі були переглянуті в бік зниження, а оцінки інфляції різко зросли. До вторгнення Росії в Україну прогнози передбачали, що глобальне економічне зростання у 2022 році становитиме близько 5%. Війна в Україні стала "масивним та історичним енергетичним шоком" для ринків, згідно зі звітом ОЕСР за листопад 2022 року. "Шок" від війни був одним із головних чинників, який сповільнив економічне зростання у 2022 році до 3,1%, і саме тому ОЕСР прогнозує його уповільнення до 2,2% у 2023 році.

Війна, як зазначається у звіті, найбільше вплинула на економіку Європи, де зростання у 2023 році прогнозується лише на рівні 0,3%. Особливо на енергетичні і продовольчі ринки, скоротивши пропозицію і піднявши ціни до безпрецедентного рівня. Це пов'язано з тим, що Єврозона дуже сильно залежить від імпорту енергоносіїв, на який у 2020 році припадало більше половини енергоспоживання. Крім того, Росія була ключовим постачальником енергоресурсів до Єврозони до війни. Росія та Україна також відігравали значну роль в імпорті продуктів харчування та добрив до Єврозони до початку російського вторгнення. Загалом, Західна Європа є дуже відкритою економікою, що робить її вразливою до перебоїв на світових ринках і в ланцюгах доданої вартості. Подальші перебої в ланцюгах постачання та економічні санкції, ймовірно, підштовхнуть європейську економіку до рецесії.

Війна значно посилила інфляційний тиск, який посилювався в Єврозоні під час відновлення після пандемії, і підвищила споживчі ціни, особливо на енергоносії та продукти харчування. Загальна інфляція зросла з 0,3% у 2020 році до 2,6% у 2021 році, а потім до 8,4% у 2022 році [рисунок 2.6]. Більше двох третин цієї рекордно високої інфляції у 2022 році припадає на інфляцію енергоносіїв та продуктів харчування.

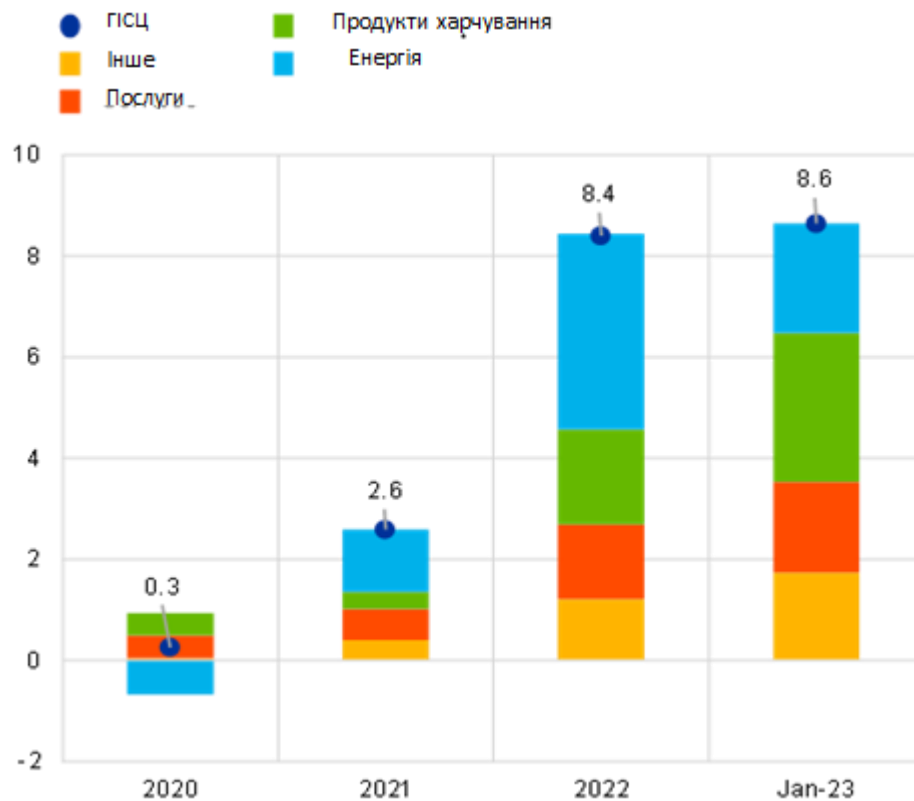

Рисунок 2.6 - Рівень Інфляція в Євросоні за гармонізованим індексом споживчих цін (ГІСЦ) [55]

Вищі ціни на продукти харчування та енергоносії вдарять по домогосподарствах в Європейському Союзі, особливо по бідних. Оскільки війна завдає шкоди виробничим потужностям, ціни на багато основних продуктів, які важко замінити, зростають. Вплив відчутніший у країнах, де споживання більш чутливе до цін на енергоносії та продукти харчування і де відносно велика частка населення перебуває під загрозою бідності. Найбільше постраждають країни Центральної та Південно-Східної Європи.

ЄС імпортує майже 60% своїх енергетичних потреб. До кінця 2021 року Росія була найбільшим експортером нафти і природного газу в регіон. Після початку повномасштабного наступу на Україну ця частка неухильно знизилася з майже 25% до 15% для нафтопродуктів і з майже 40% до 15% для природного газу, згідно з даними Євростату.

Фірми ЄС були ослаблені під час кризи COVID-19, особливо малі. Їх здатність протистояти припиненню політичної підтримки вже була невизначеною. Війна посилила вразливість компаній через три канали:

- 1) скорочення експорту,
- 2) зменшення прибутку через підвищення цін на енергоносії
- 3) труднощі з пошуком фінансування, оскільки банки уникають ризиків.

У Версальській декларації, ухваленій у березні 2022 року, лідери 27 країн-членів ЄС домовилися якнайшвидше припинити залежність ЄС від російського викопного палива. 30-31 травня 2022 року Європейська Рада погодила заборону на майже 90% імпорту російської нафти до кінця 2022 року - з тимчасовим винятком для сирової нафти, що постачається трубопроводами. Беручи до уваги різні енергетичні баланси країн-членів ЄС, умови та обставини, лідери ЄС закликали [73]:

- до продовження диверсифікації джерел і маршрутів постачання енергоресурсів
- прискорити розгортання відновлюваних джерел енергії
- продовжувати підвищувати енергоефективність
- покращувати взаємозв'язок газових та електричних мереж

24 листопада 2022 року Рада погодила зміст нових заходів, спрямованих на забезпечення та розподіл постачання газу в ЄС. Нові заходи дозволять:

- підвищити солідарність у разі реальної надзвичайної ситуації та дефіциту газу
- забезпечити кращу координацію спільних закупівель газу
- обмежити волатильність цін на газ та електроенергію
- встановити надійні орієнтири цін на газ.

6 жовтня 2022 року країни ЄС ухвалили надзвичайний регламент для вирішення проблеми високих цін на енергоносії та допомоги громадянам і підприємствам, які найбільше постраждали від енергетичної кризи. Регламент включає три надзвичайні заходи:

- скорочення споживання електроенергії
- обмеження доходів виробників електроенергії
- забезпечення солідарного внеску від підприємств, що працюють на викопному паливі

На національному рівні країни ЄС вживають заходів для надання допомоги громадянам та підприємствам, які стикаються з підвищенням рахунків за використання енергії, частково дотримуючись рекомендацій ЄС з інструментарію щодо цін на енергоносії, та тимчасових антикризових рамок ЄС щодо державної допомоги.

Проаналізувавши, можна сказати, що є ознаки того, що вплив війни на інфляцію в Єврозоні через розвиток міжнародних енергетичних і харчових ринків може послабитися. Одним із ключових факторів у цьому відношенні є ціна на енергію. У 2022 році споживання природного газу в ЄС скоротилося майже на 20%, що допомогло ЄС впоратися зі скороченням імпорту газу з Росії, частково через санкції ЄС. Національні заходи та ініціатива REPowerEU допомагають прискорити перехід до зеленої енергетики та підвищити енергетичну незалежність ЄС. Зусилля щодо енергозбереження та диверсифікації енергопостачання сприяли різкому падінню цін на природний газ за останні місяці з рекордно високих значень восени 2022 року [54]. Більше того, ціни на ф'ючерсних ринках наразі сигналізують про подальше зниження цін на газ, і це має вплинути на витрати споживачів на енергоносії.

Не менш важливою для бізнес-середовища є ІТ-галузь та її життєво важливе значення для західних компаній. Причиною цього є величезна нестача ІТ-фахівців у Європі. Лише в Німеччині у 2022 році 137 000 ІТ- посад не могли бути заповнені, згідно з опитуванням Digital Association Bitkom. Такі компанії, як Cisco, Google, Lyft, Microsoft і Snap, а також багато МСП і стартапів використовують українських ІТ-експертів для розробки та підтримки свого програмного забезпечення та цифрових пропозицій.

Багато міжнародних європейських компаній покинули ринки Росії та Білорусії після початку повномасштабного вторгнення на територію України. У травні вчені Єльського університету також досліджували, як відхід міжнародних компаній з російського ринку вплинув на їх стан на фондових ринках. Незважаючи на знецінення активів і призупинення діяльності, бізнес, який пішов з Росії, навіть виграв від цього — його акції зростали. Цей ефект не залежав ні від галузі, ні від

регіону, ні від розміру компанії. І чим повніше компанії згортали свою діяльність у Росії, тим позитивнішою була реакція ринку. Це пов'язано з тим, що інвесторам було важливо, щоб компанії позбулися ризиків, пов'язаних з роботою в Росії. Вчені також відзначили хоч і невелике, але все ж статистично значуще збільшення ймовірності дефолту тих компаній, які залишаються в Росії, порівняно з тими, що пішли.

Серед країн, які найбільш активно залишають Росію - Німеччина. Вчені Єльського університету виявили, що 64 німецькі компанії покинули російський ринок, тоді як, за даними LeaveRussia, 105 компаній з Німеччини законно припинили роботу в Росії або знаходяться в процесі виходу. Німеччина займає перше місце як за кількістю компаній, які виїхали, так і за кількістю тих, що залишилися, тому що найбільше компаній, які працювали там до повномасштабної війни, були саме з цієї країни. Тому варто звернути увагу не тільки на кількість компаній, які пішли або залишилися, але і на частку компаній, що вийшли, в загальній кількості компаній, які працювали в Росії.

Отже, через рік рік після повномасштабного вторгнення Росії в Україну, економічні наслідки війни все ще відчуваються у всьому світі. Ми бачимо значні наслідки в Європі, коли ціни на енергоносії та інші продукти ростуть і, ймовірно, продовжуватимуть це робити. Вплив війни змушує компанії повторно калібрувати, а в деяких випадках і повністю переглядати свій давній ланцюг поставок і партнерські екосистеми.

РОЗДІЛ III

ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАКТИК ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

3.1 Сучасний стан та перспективи розвитку бізнес-середовища України

До початку пандемії COVID-19 економіка України значно покращилася за роки, що минули після важкої фінансової кризи та майже повного колапсу банківської системи, спричиненого військовою інтервенцією Росії у 2014 році. Реформи, проведені з великими труднощами, принесли макроекономічну стабільність та певне покращення бізнес-середовища. З 2019 року уряд і Рада взялися за реалізацію амбітної програми реформ нового президента і за 100 днів ухвалили близько 100 законів, у тому числі десятки, спрямованих на поліпшення бізнес-середовища та залучення міжнародних інвестицій. Цей новий "турборежим" також взявся за суперечливі економічні реформи, такі як скасування мораторію на продаж сільськогосподарської землі.

Україна працює над створенням прозорого, послідовного регуляторного середовища. Регуляторний режим в Україні характеризується застарілими, суперечливими та обтяжливими правилами, високим ступенем свавілля та фаворитизму в рішеннях державних чиновників, слабким захистом прав власності, а також нерегулярними платежами та іншими хабарами. Однак загалом країна рухається у правильному напрямку до чіткіших правил і чесної конкуренції. Зусилля України з імплементації Угоди про асоціацію з ЄС, включно з поглибленою та всеохоплюючою зоною вільної торгівлі (ПВЗВТ), мають сприяти підвищенню загальної прозорості та правової визначеності, оскільки Україна прагне створити правову та регуляторну системи, які відповідають міжнародним

нормам. Продовження дерегуляції також є одним із ключових зобов'язань України в рамках програми з МВФ.

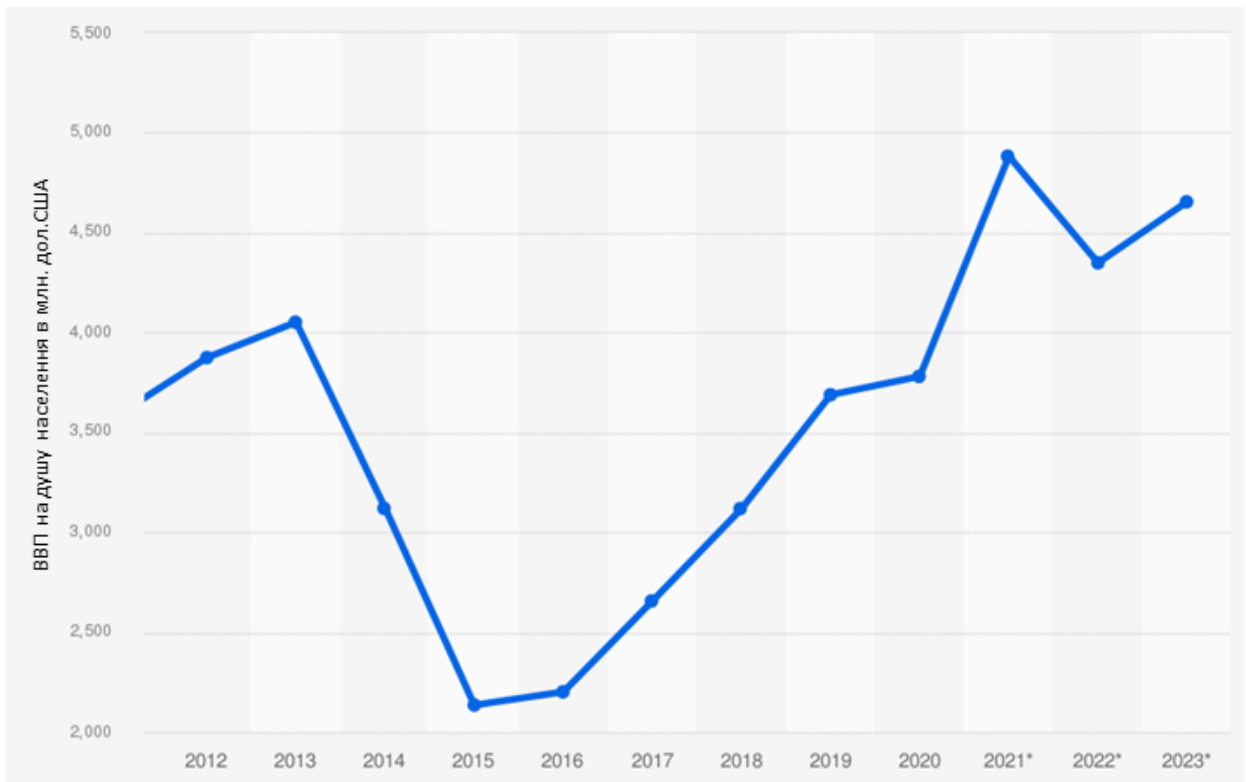

Рисунок 3.1 - Валовий внутрішній продукт України в млн. дол. за 2012-2023рр. [59]

До 2022 року українська економіка демонструвала ознаки відновлення після періоду політичної нестабільності та економічних викликів. Однак країна все ще стикається зі структурними реформами, проблемами корупції та геополітичною напруженістю, які впливають на бізнес-середовище. За даними Світового банку, у 2021 році ВВП України зріс на 4,1% завдяки внутрішньому попиту та сильному сільськогосподарському та переробному секторам, і оцінювався у майже 200 мільярдів доларів США в поточних цінах. Для порівняння, минулого року ВВП країни становив понад 156 мільярдів доларів США. У 2023 році валовий внутрішній продукт на душу населення в Україні зріс на 305,3 долара США (+7,02 відсотка) порівняно з попереднім роком. Загалом у 2023 році ВВП на душу населення склав 4653,89 доларів США. Протягом періоду, що спостерігається, ВВП на душу населення зазнав коливань.

Україна продовжує приймати необхідні закони про права інтелектуальної власності (ПІВ), включаючи новий патентний закон, який наближає патентний

режим України до патентних конвенцій ЄС. Уряд також створив новий централізований орган для прискорення розгляду та видачі патентів. Угода про асоціацію України з ЄС надає країні преференційний доступ до ринку та прискорює її економічну інтеграцію з блоком. Багато американських компаній досягли успіху в Україні, зокрема в сільському господарстві, споживчих товарах і технологічному секторі.

Україна має значний інвестиційний потенціал з огляду на великий споживчий ринок, високоосвічену та конкурентоспроможну за вартістю робочу силу, а також багаті природні ресурси. Угода про асоціацію з ЄС надає Україні преференційний доступ до ринку та прискорює економічну інтеграцію України з ЄС. Наприклад, американські компанії вже досягли успіху в Україні, особливо в сільському господарстві, виробництві споживчих товарів і технологічному секторі. Україна є потужною сільськогосподарською державою і третім за величиною експортером зерна у світі [рис.3.2]. Сектори ІТ-послуг та розробки програмного забезпечення в Україні мають великий потенціал завдяки великій кількості кваліфікованої робочої сили. [57]

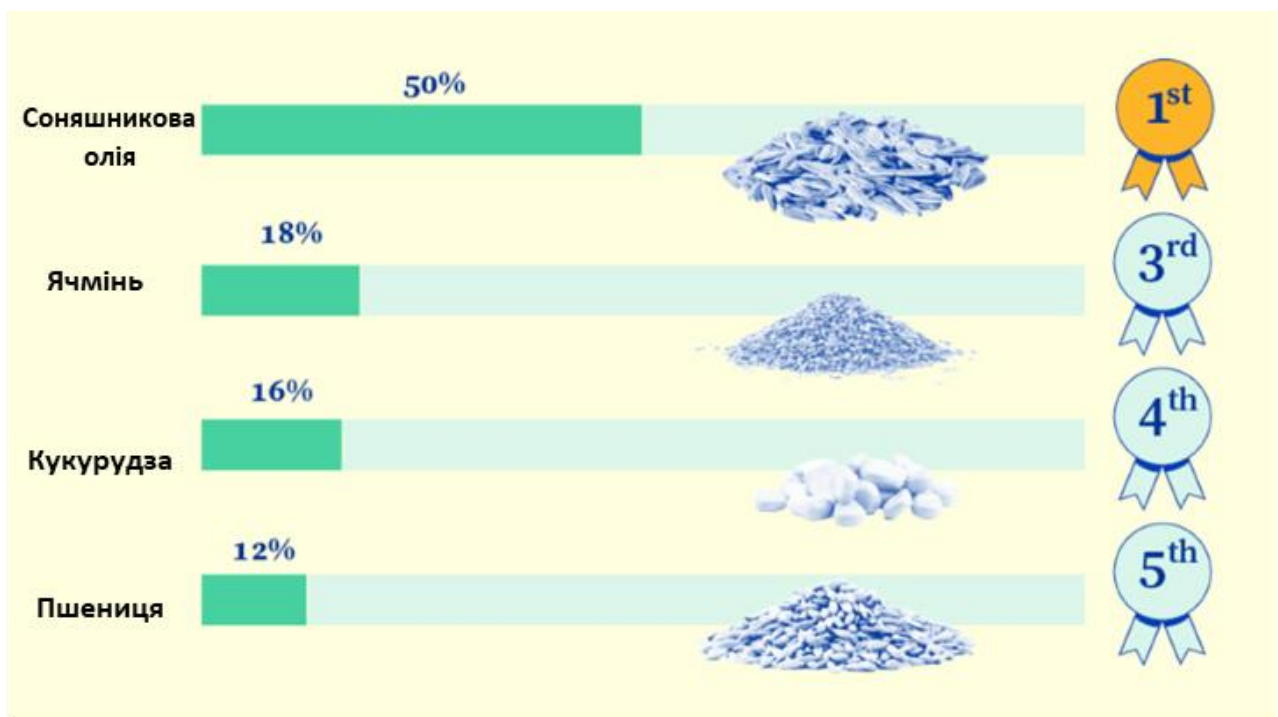

Рисунок 3.2 - Частка України у світовому експорті та позиція у світі до російського вторгнення [58]

Від початку російського вторгнення в Україну в лютому 2022 року український експорт зерна був серйозно порушений, і вже у березні - скорочення на 50%. [рис. 3.3]. Хоча ще у перші місяці 2022 року, показники мали позитивну динаміку. Понад чотири місяці російські військові кораблі блокують українські порти в Чорному морі. 22 липня 2022 року за посередництва Організації Об'єднаних Націй та Туреччини було укладено угоду про відкриття безпечного морського гуманітарного коридору в Чорному морі (Чорноморська зернова ініціатива). З того часу з трьох українських портів вийшло понад 900 суден із зерном та іншими продуктами харчування: Чорноморськ, Одеса та Южний/Південний.

Рисунок 3.3 - Загальний експорт України млн дол. США [60]

Станом на березень 2023 року через Чорноморську зернову ініціативу було експортовано понад 23 мільйони тонн зерна та інших продуктів харчування. Майже 49% вантажу становила кукурудза - зерно, яке найбільше постраждало від блокування українських зерноховищ на початку війни (75% з 20 мільйонів тонн зерна, що зберігалось). Її потрібно було швидко перевезти, щоб звільнити місце для пшениці з літнього врожаю. Хоча розблокування морських експортних шляхів допомогло подолати глобальну кризу продовольчої безпеки та знизити ціни на зерно, відставання в експорті залишається значним. [58]

На експортному ринку України значною мірою домінує Європейський Союз (ЄС), на який припадає 62% від загального обсягу експорту у 2021 році, що становить 17 838,7 млн доларів США. ЄС залишається найбільшим партнером України зі значними обсягами експорту до таких країн, як Польща, Німеччина, Угорщина, Румунія та Нідерланди. Азія є 2-им за величиною регіоном, на який припадає 22% загального експорту у 2022 році. Основні: Туреччина, Китай та Індія. На країни Співдружності Незалежних Держав (СНД), з іншого боку, припадає лише шість відсотків українського експорту, причому Молдова є основним пунктом призначення в цьому регіоні. На Африку припадає п'ять відсотків, причому Єгипет, Алжир та Лівія є основними експортними партнерами. Американський континент, зокрема США та Канада, також є важливими напрямками для українського експорту, а також Домініканська Республіка, Коста-Ріка, Колумбія та Мексика в Центральній та Південній Америці.

Рисунок 3.4 - Результати роботи бізнесу у 2022 році порівняно з 2021 роком [61]

Згідно з даними, наведеними на рис. 3.4, у 2022 році значна кількість підприємств в Україні зазнала перебоїв у роботі, а 31,7% повністю або майже повністю припинили свою діяльність. Однак є й позитивна тенденція: дев'ять відсотків підприємств повідомили про збільшення обсягів роботи порівняно з довоєнним періодом. Крім того, вісім відсотків змогли вийти на рівень показників 2021 року. Варто зазначити, що в цілому, МСП в Україні зіткнулися зі зниженням обороту на 31,2% у 2022 році у порівнянні з попереднім роком.

Відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів	49,7%
Непрогнозованість розвитку ситуації в Україні та на внутрішньому ринку	46,1%
Непередбачувані дії держави, що можуть погіршити стан бізнесу	34,0%
Відсутність достатнього капіталу	32,4%
Перешкоди з боку регуляторних та/чи фіскальних органів	26,1%
Високі податки і збори	23,2%
Недоступність кредитних коштів, зокрема програми 5-7-9, тощо	23,0%

Рисунок 3.5 - Перешкоди на шляху до відновлення бізнесу [61]

Що стосується власне поступового відновлення бізнесу, то за опитуванням власників та CEO підприємств МСБ, є ряд конкретних чинників, що перешкоджають цьому. За рис. 3.5, можна зробити висновок, що найбільш вагомими факторами є відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів та непередбачуваність розвитку подій в Україні. У порівнянні з результатами попереднього дослідження, у листопаді 2022 року, для МСБ стає суттєвішим чинником - непрогнозовані дії держави, які сильно можуть погіршити сам стан бізнесу.

У 2021 році Україна посіла 11-ту позицію в рейтингу ІТ-конкурентоспроможності серед європейських країн із середнім рівнем доходу. Очевидно, що ІТ-сектор має зростаюче значення для української економіки. Фактично, ІТ-сектор зайняв перше місце в експорті послуг, забезпечивши понад 4% ВВП України у 2021 році. За три роки цій галузі вдалося подвоїти показники експорту, що призвело до \$6,9 млрд експортної виручки протягом 2021 року. На ринку праці працює понад 5000 активних ІТ-компаній, включно зі стартапами. Прикметно, що за ці ж три роки кількість кваліфікованих фахівців у галузі зросла більш ніж на 50%.

Навіть з початком війни ІТ-сектор спочатку зазнав мінімального впливу, що дозволило продовжити співпрацю із західними клієнтами. Завдяки добре підготовленим заходам, ІТ-компанії оперативно перемістили свій персонал у безпечніші регіони всередині країни, за межі спірних територій і в західні області. Тим не менш, ці компанії не уникнули втрати клієнтів і стикаються з підвищеними ризиками кібербезпеки.

3.2. Рекомендації та шляхи імплементації досвіду західноєвропейських країн з метою покращення бізнес-середовища України

Українська бізнес-спільнота складається з приблизно п'ятисот великих підприємств з оборотом понад сто мільйонів доларів США, а також близько 400 000 малих та середніх підприємств (МСП) і майже 1,6 мільйона фізичних осіб-підприємців.

Основні перешкоди, з якими стикаються великі підприємства, пов'язані з виходом на нові ринки та залученням іноземного капіталу. МСП, з іншого боку, стикаються з традиційними проблемами у вигляді корумпованості державних установ та обтяжливих податків, включаючи адміністративні складнощі. Як великий, так і малий бізнес потерпає від проблем із судовою системою, недостатнього захисту прав власності та дефіциту кваліфікованої робочої сили.

Крім того, війна, що триває, додала нових викликів, таких як руйнування інфраструктури, зниження попиту на товари та послуги, обмеженість обігових коштів і можливостей страхування, а також логістичні труднощі. Масові руйнування, спричинені російською армією, становлять величезну перешкоду в країні, спустошеній війною. Відбудова сучасної України за західним зразком сьогодні розглядається не лише як виклик, але й як можливість для українців. Інвестиції, необхідні для досягнення цієї мети, охоплюють усі сектори економіки, серед яких найважливішими є: будівництво, енергетика, дорожня інфраструктура, харчова промисловість, ІТ, фармацевтика та автомобілебудування.

З огляду на масштаби руйнувань в Україні, такі країни, як США, Великобританія, Польща, Німеччина, Франція, Румунія та Литва, висловили готовність допомогти у відновленні української інфраструктури. Створюються спеціальні ініціативи для підприємців, які бажають інвестувати в Україну. Наприклад, польські державні установи, такі як Польське агентство інвестицій і торгівлі, Агентство промислового розвитку та Експортно-кредитне агентство, реалізують програми підтримки для польських компаній, які планують інвестувати в Україну. Крім того, міжнародні неурядові організації оголошують тендери для задоволення потреб українського ринку.

Досягнення економічного відновлення та створення нових перспектив для бізнесу вимагає вирішення як існуючих, так і нових проблем. Для ефективного вирішення цих проблем уряд має визначити пріоритети у наступних сферах:

Прозорість і підзвітність:

Однією з ключових сфер, на якій слід зосередити увагу, є підвищення прозорості та зниження рівня корупції. Впровадження ефективних регуляторних систем та забезпечення послідовного виконання законів сприятиме створенню рівних умов для бізнесу та підвищенню довіри інвесторів. Вдосконалення стандартів корпоративного управління з метою підвищення підзвітності та захисту інтересів акціонерів і зацікавлених сторін. Заохочення публічного розкриття фінансової інформації та забезпечення дотримання міжнародних стандартів бухгалтерського обліку сприятиме прозорості та довірі.

Доступ до фінансів:

Розвиток надійної фінансової екосистеми, яка підтримує доступ до капіталу для бізнесу, особливо для МСП, має вирішальне значення. Створення схем кредитних гарантій та фондів венчурного капіталу стимулюватиме підприємництво та інновації. Посилення співпраці між фінансовими установами, бізнесом та інвесторами сприятиме розширенню можливостей фінансування та підтримці зростання бізнесу.

Розвиток навичок та освіти:

Крім того, потрібно зробити пріоритетом розвиток кваліфікованої та освіченої робочої сили. Інвестиції у професійну підготовку та освітні програми, які відповідають потребам бізнес-сектору, є життєво важливими. Налагодження партнерства між навчальними закладами та промисловістю дозволить подолати розрив у навичках та сприятиме розвитку випускників, готових до роботи. Заохочення до навчання впродовж життя та безперервного професійного розвитку дасть змогу людям адаптуватися до мінливих потреб бізнесу.

Інвестиційний простір:

Створення сприятливого інвестиційного клімату має вирішальне значення для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій. Україна має зосередитися на спрощенні адміністративних процедур, зменшенні бюрократичних перепон та забезпеченні передбачуваного і стабільного бізнес-середовища. Західноєвропейські країни впроваджують політику, сприятливу для інвесторів, таку як інвестиційні стимули, податкові пільги та спрощені процедури започаткування та ведення бізнесу, які Україна може використати в своїх інтересах.

Бізнес-нетворкінг та співпраця:

Для покращення бізнес-середовища в Україні вкрай важливо розвивати культуру співпраці та нетворкінгу між бізнесом. Цього можна досягти шляхом сприяння розвитку галузевих асоціацій, кластерів та торговельних палат, які слугують платформами для обміну знаннями, передовим досвідом та співпраці. Сприяючи проведенню ділових зустрічей, конференцій та ярмарків, місцеві підприємства можуть налагодити зв'язки з міжнародними партнерами, розширюючи свої мережі та потенційні можливості.

Захист інтелектуальної власності:

Удосконалення механізмів захисту прав інтелектуальної власності має важливе значення для стимулювання інновацій та залучення інвестицій. Посилення контролю за дотриманням законів про авторське право, торговельні марки та патенти перешкоджає підробці та піратству. Надання підтримки та ресурсів

підприємствам для реєстрації та захисту їхньої інтелектуальної власності підвищує їхню впевненість в інвестуванні в дослідження та розробки.

Інновації та впровадження технологій:

Сприяння науково-дослідницькій діяльності є ключовим фактором для розвитку інновацій та конкурентоспроможності. Заохочення співпраці між університетами, науково-дослідними установами та бізнесом сприятиме передачі технологій. Надання стимулів та підтримки бізнесу для впровадження та інтеграції передових технологій та цифрових рішень підвищить продуктивність та ефективність.

Сталий розвиток та корпоративна соціальна відповідальність:

Популяризація сталих практик та інтеграція соціальних та екологічних аспектів у бізнес-операції має вирішальне значення. Створення системи звітності та розкриття інформації про екологічні, соціальні та управлінські фактори (ESG) підвищить прозорість та підзвітність. Заохочення відповідального ведення бізнесу та дотримання етичних стандартів сприятиме зміцненню довіри та позитивної репутації.

Просування експорту та доступ до ринків:

Диверсифікація ринків збуту та зменшення залежності від одного ринку має бути пріоритетом. Розробка комплексних стратегій просування експорту та надання підтримки і стимулів для виходу бізнесу на міжнародні ринки є важливими кроками. Допомога у проведенні маркетингових досліджень, торгових місій та експортного фінансування може допомогти бізнесу розширити клієнтську базу та вивчити нові можливості. Крім того, зменшення торговельних бар'єрів та сприяння укладанню торговельних угод розширить доступ українського бізнесу до ринків.

Розвиток інфраструктури:

Інвестиції в сучасну інфраструктуру мають важливе значення для ефективного ведення бізнесу. Покращення транспортних, логістичних та цифрових комунікацій сприятиме руху товарів та інформації. Покращення якості та надійності комунальних послуг, таких як електроенергія, вода та телекомунікації, є важливим для підвищення конкурентоспроможності. Державно-приватне

партнерство може відігравати значну роль у залученні інвестицій для проектів розвитку інфраструктури.

Доступ до міжнародного досвіду та підтримки:

Співпраця з міжнародними організаціями, агенціями розвитку та іноземними інвесторами може забезпечити доступ до міжнародного досвіду та підтримки. Програми технічної допомоги можуть запропонувати місцевому бізнесу навчання, наставництво та консультаційні послуги, розширюючи його можливості. Співпраця з європейськими науково-дослідними установами та університетами може сприяти залученню досвіду та інновацій, передачі знань та розбудові потенціалу.

ВИСНОВКИ

Правове регулювання бізнесу в Західній Європі - це складна система, яка постійно розвивається і спрямована на сприяння економічному зростанню, чесній конкуренції, захисту прав споживачів та екологічній стабільності. Римський договір заснував Європейське економічне співтовариство, що призвело до гармонізації національних законодавств і створення єдиної правової бази для компаній в ЄС. Інституції ЄС, включаючи Європейську Комісію, Раду, Парламент та Суд ЄС, відіграють ключову роль у розробці та впровадженні нормативно-правових актів. Правова база охоплює різні сфери, такі як корпоративне право, оподаткування, антикорупційні заходи, екологічні норми, права інтелектуальної власності, трудове законодавство, захист прав споживачів та регулювання електронної комерції. Кожна країна-член також має власну правову базу, що доповнює закони ЄС. Регуляторне середовище відображає зосередженість на міжнародній торгівлі, сприянні інвестиціям та сталому розвитку. Однак складність нормативно-правової бази може бути проблемою, особливо для невеликих компаній і тих, що працюють у різних юрисдикціях.

Підприємства в Західній Європі можна класифікувати за організаційно-правовою формою, структурою власності, розміром та сферою діяльності. МСП є життєво важливими для економічного розвитку, складаючи 99% всіх підприємств ЄС і сприяючи зростанню, створенню робочих місць та інноваціям. Виклики, з якими стикаються МСП, включають обмеженість ресурсів та конкуренцію з боку великих компаній. ЄС та уряди надають підтримку через ініціативи, програми та можливості фінансування. Великі підприємства також відіграють значну роль у таких секторах, як виробництво та фінанси. Як МСП, так і великі підприємства роблять різний внесок в економіку Західної Європи.

Податкова система Західної Європи характеризується високим рівнем оподаткування, прогресивною податковою структурою та широким спектром

податків, таких як податок на прибуток, податок на додану вартість (ПДВ), корпоративні податки, податки на майно та екологічні податки. Ухилення від сплати податків та уникнення оподаткування є серйозною проблемою, але західноєвропейські уряди вживають заходів для її вирішення, включаючи посилення податкового контролю та покращення міжнародного співробітництва. Деякі країни знизили ставки корпоративного податку, щоб залучити інвестиції та зберегти конкурентоспроможність. Податкова система є складною і різноманітною, відображаючи історичні, культурні та політичні чинники.

Суд Європейського Союзу (СЄС) є найвищою судовою інстанцією ЄС і відіграє вирішальну роль у тлумаченні та застосуванні права ЄС. Його рішення є обов'язковими для всіх країн-членів ЄС і мають значний вплив на їхні правові системи. Спори в Західній Європі зазвичай вирішуються в судовому порядку або за допомогою альтернативних методів, таких як медіація, арбітраж і переговори. Методи онлайн вирішення спорів (ОВС) також набувають все більшої популярності. Для вибору найбільш підходящого методу вирішення спорів компаніям необхідно проаналізувати характер спору, врахувати свої уподобання та правовий контекст.

На мою думку, майбутні перспективи податкової системи в Західній Європі залежатимуть від кількох факторів, зокрема демографічних змін, технологічного прогресу та необхідності вирішення екологічних проблем. Одним із потенційних напрямків розвитку є перехід до більш екологічно стійкої податкової системи з більш широким використанням екологічних податків і стимулів для "зелених" інвестицій та інновацій. Наприклад, ЄС запропонував запровадити прикордонний податок на викиди вуглецю, який обкладатиме тарифом імпорт з країн зі слабшими екологічними стандартами.

Іншим потенційним майбутнім напрямком є більш широке використання цифрових технологій у податковому адмініструванні та дотриманні податкового законодавства. Використання цифрових технологій може підвищити ефективність та результативність податкового адміністрування, зменшити навантаження на платників податків, а також підвищити прозорість та підзвітність податкової

системи. Однак використання цифрових технологій також викликає занепокоєння щодо конфіденційності даних та кібербезпеки, які необхідно вирішувати за допомогою відповідних нормативно-правових актів та гарантій.

Західна Європа пропонує стабільне бізнес-середовище з висококваліфікованою робочою силою, розвинутою інфраструктурою та державною підтримкою. Малі та середні підприємства є важливими учасниками економіки. Сектор послуг є домінуючим, а фінансові послуги відіграють ключову роль. Промисловість, особливо високотехнологічна та автомобільна, також робить значний внесок. Виклики включають старіння населення, перехід до сталих практик та потенційні торговельні бар'єри. Відкриття бізнесу пов'язане з юридичними процедурами, дозволами, ліцензіями та дотриманням вимог законодавства. Незважаючи на виклики, Західна Європа залишається привабливим варіантом для інвестицій. МВФ прогнозує зростання економіки ЄС на 0,7% у 2023 році завдяки різним факторам.

Пандемія Covid-19 справила значний вплив на бізнес-середовище Західної Європи, спричинивши економічні та соціальні наслідки. Зниження економічної активності призвело до фінансових втрат багатьох компаній, особливо МСП. Рівень безробіття зріс, особливо в таких секторах, як готельний бізнес, туризм і роздрібна торгівля. Міжнародна торгівля була порушена, що вплинуло на галузі, залежні від глобальних ланцюгів поставок. Поведінка споживачів змінилася на онлайн-канали, що сприяло розвитку електронної комерції. Уряди та міжнародні організації запровадили програми фінансової підтримки, щоб пом'якшити наслідки. Пандемія створила як виклики, так і можливості, оскільки компанії адаптувалися до віддаленої роботи та цифровізації. Стартапи виникли у відповідь на безробіття. Зросла важливість сталого розвитку та захисту навколишнього середовища. Німеччина та Франція зазнали економічного спаду в 2020 році, але показали ознаки відновлення в 2021 році.

Війна в Україні має значні економічні наслідки для Європи, включаючи перебої в ланцюзі поставок, підвищення цін на енергоносії та продукти харчування та інфляційний тиск. Тривають заходи щодо зменшення залежності від російського

викопного палива, переходу на відновлювані джерела енергії, підтримки бізнесу та громадян, які постраждали від кризи.

Отже, впровадження фінансових, соціальних та політичних заходів для "кращого відновлення" пошкодженої інфраструктури, підприємств та житла дозволить створити більш продуктивну, екологічно чисту та цифрову економіку. Покращення інвестиційного клімату, посилення конкуренції, прозорості та доброчесності в різних секторах, підвищення кваліфікації та стимулювання досліджень, розробок та інновацій дасть змогу українській економіці скористатися новими економічними можливостями, диверсифікуватись, стати більш продуктивною та екологічно стійкою. Дана дипломна робота окреслює деякі пріоритети стратегії економічного відновлення, яка відповідає нагальним потребам України і може допомогти вивести Україну на стійкий шлях потужного економічного зростання в середньо- та довгостроковій перспективі .

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The article "The Treaty of Rome and the Emergence of European Union Law" by J.H.H. Weiler discusses the historical and legal significance of the Treaty of Rome. URL: <https://lawdigitalcommons.bc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2615&context=lsfp>
2. Договір про заснування Європейського економічного співтовариства: Правова серія Інфодиск електронна база Законодавство України щомісячне видання. Січень 2017. 98 с.
3. Сайт німецького органу (Bundeskartellamt) з питань конкуренції. URL: https://www.bundeskartellamt.de/EN/AboutUs/Bundeskartellamt/bundeskartellamt_node.html
4. Сайт Управління споживачів і ринків Нідерландів (ACM). URL: <https://www.acm.nl/en/about-acm>
5. Council Directive 2006/12/EC of the European Parliament and of the Council of 5 April 2006 on waste / Official Journal of the European Union. – 2006. – L 114. – 27.4.2006. – P. 9–21.
6. Директива 2001/77/ЄС Європейського Парламенту та Ради “Про створення сприятливих умов продажу електроенергії”. станом на 27 вер. 2001 р. / Офіційний Вісник ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_503#Text
7. Директива 97/7/ЄС Європейського парламенту та Ради "Про захист прав споживачів в дистанційних контрактах" станом на 20 травня 1997 р. / Офіційний Вісник ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_245#Text
8. ДИРЕКТИВА 2003/88/ЄС ЄС Європейського парламенту та Ради “Про деякі аспекти організації робочого часу” станом на 4 лист. 2003 р. / Офіційний Вісник ЄС. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---lab_admin/documents/genericdocument/wcms_749612.pdf
9. Common Consolidated Corporate Tax Base / official website of the EU. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/common-consolidated-corporate-tax-base-ccctb_en

10. Директива Ради 2000/78/ЄС “Про встановлення загальних рамок для однакового ставлення у сфері зайнятості та професійної діяльності”. /Офіційний Вісник ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_003-00#Text
11. Копійка В.В. Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Київ. нац. університет ім. Т.Шевченка. - К.: Видавничий дім «Ін Юре» 2019. 447 с.
12. Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs / official website of the EU. URL:https://single-market-economy.ec.europa.eu/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition_en
13. European Union. The Single Market: What it is and how it works. URL: https://ec.europa.eu/growth/single-market_en
14. Setting up a European Company (SE) / official website of the EU. URL:https://europa.eu/youreurope/business/running-business/developing-business/setting-up-european-company/index_en.htm
15. Європейський Союз: Консолід. договори / Пер. Ю.Петруся Наук. ред. В.Муравйов. К.: Port Royal, 2015. 206 с.
16. European Commission. “The new SME definition. User guide and model declaration” URL: https://www.ffg.at/sites/default/files/benutzerhandbuch_en.pdf
17. European Commission. “User guide to the SME definition” URL: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42921/attachments/1/translations/en/renditions/native>
18. Entrepreneurship and small and medium-sized enterprises (SMEs) / official website of the EU. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes_en
19. OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2021 / OECD official website. URL: <https://www.oecd.org/publications/oecd-sme-and-entrepreneurship-outlook-2021-97a5bbfe-en.htm>
20. Візняк Ю.Я. Діагностика бізнес-середовища підприємства і роль неурядових організацій щодо запобігання та протидії корупції у сфері оподаткування / Економіка підприємництва. 2018. № 1. С. 235–240.

21. European Commission. (2021). VAT rates applied in the Member States of the European Union. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/eu-vat-rules-topic/vat-rates_en
22. OECD. (2021). Revenue statistics 2021. Paris: OECD Publishing. doi: 10.1787/rev_stats-2021-en
23. European Commission. (2021). Taxation and Customs Union. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/home_en
24. OECD. (2021). Tax Policy Reforms 2021: OECD and Selected Partner Economies. Paris: OECD Publishing
25. European Commission. (2021). Study on the VAT Gap in the EU-27 Member States, 2021 edition. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat_gap_report_2021.pdf
26. Gangl, K., & Hofmann, E. (2020). Corporate tax rates and economic growth: Firm-level evidence from a quasi-experiment. *Journal of Public Economics*, 188, P. 104-187.
27. Masciandaro, D., & Romelli, D. (2021). Tax policy for digital firms. *Intereconomics*, 56(1), P. 20-25.
28. Eurostat. (2021). Taxation trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland, Norway and Switzerland. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10919644/2-13122021-AP-EN.pdf/84348cd1-b1db-27de-86eb-5c5d5d3c7b5a>
29. Bird, R., & Zolt, E. (2019). The role of subnational taxes in the fiscal systems of federal countries: a review of key issues. *Fiscal Studies*, 40(2), P. 157-182.
30. European Parliament. “EU rules force more tax transparency on multinationals”. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/priorities/taxation/20211104STO16610/eu-rules-force-more-tax-transparency-on-multinationals>
31. Tax Foundation. (2021). International Tax Competitiveness Index 2021. URL: <https://taxfoundation.org/publications/international-tax-competitiveness-index/>
32. European Commission. Annual Single Market Report 2023. URL: <https://single-market-economy.ec.europa.eu/system/files/2023-01/ASMR%202023.pdf>

33. Eurostat Statistics Data. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TECO0115/default/bar?lang=en>
34. International Monetary Fund. URL: https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/EU/EURO/EUQ/IDN/WEQ/FRA/SAU/LBY
35. Statista. Gross domestic product at current market prices of selected European countries in 2021. URL: <https://www.statista.com/statistics/685925/gdp-of-european-countries/>
36. Eurostat. (2021). Economy and finance. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Economy_and_finance
37. The World Bank Statistics Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=EU>
38. International Monetary Fund. World Economic Outlook database: October 2022. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2022/October/weo-report?a=1&c=001,998,&s=NGDPD,&sy=2021&ey=2022&ssm=0&scsm=1&sc=0&ssd=1&ssc=0&sic=0&sort=country&ds=.&br=1>
39. Eurostat Statistics Data 2023. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/16324910/2-19042023-AP-EN.pdf/ff3d6b28-9c8f-41cd-714f-d1fd38af0b15>
40. Statista. Number of small and medium-sized enterprises in the European Union from 2008 to 2022. URL: <https://www.statista.com/statistics/878412/number-of-smes-in-europe-by-size/>
41. OECD. SME and Entrepreneurship Outlook 2021. France. URL: <https://www.oecd.org/cfe/smes/France.pdf>
42. Helena Young. Nearly 80 new UK businesses were registered per hour in the first half of 2021. 2022. URL: <https://startups.co.uk/news/80-new-uk-businesses-2021/>
43. Mike Elliff. How pandemic start-ups are dominating the UK business industry. 2021. URL: <https://www.openaccessgovernment.org/how-pandemic-start-ups-are-dominating-the-uk-business-industry/111891/>
44. Артеменко, Р. О. Пандемія COVID-19 як виклик єдності та стабільності Європейського Союзу: пошук шляхів подолання кризи. *Політичне життя*, 2021, Вип. 4, С. 79-86.

45. Swiss School of Business Research. 6 ways covid has had a positive impact upon business. 2021. URL: <https://ssbr-edu.ch/6-ways-that-covid19-has-had-a-positive-impact-on-businesses/>
46. Josep Borrell. The war in Ukraine and its implications for the EU. Blog by HR/VP Josep Borrell / official website of the EU. 2022. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/war-ukraine-and-its-implications-eu_en
47. European Commission. Recovery plan for Europe / official website of the EU. 2021. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_en
48. KPMG How family businesses are triumphing over COVID-19 Global family business report March 2021 URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2021/03/family-business-survey-report.pdf>
49. Johnny Wood. Europe's small businesses proved resilient to COVID-19 pandemic disruption. Here's what that means for SMEs. *World Economy Forum*. 2023. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/01/europe-smes-business-resilience-covid-19/>
50. Jan Hoekman. Estimating the number of startups in Europe. *Medium*. 2020. URL: <https://medium.com/glassdollar/estimating-the-number-of-startups-in-europe-5d28286307f8>
51. Statista. Economic impact of the coronavirus (COVID-19) in France. URL: <https://www.statista.com/topics/8035/economic-impact-of-the-coronavirus-covid-19-in-france/#topicOverview>
52. Statista. Germany's (Belgium's, France's, Netherlands', Switzerland's) Economy & Society Report. URL: <https://www.statista.com/study/48384/germany/>
53. European Council. Impact of Russia's invasion of Ukraine on the markets: EU response. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/impact-of-russia-s-invasion-of-ukraine-on-the-markets-eu-response/>
54. Adolfsen, JF, Lappe, M.-S. і Ману, А.-С. (2023), « Глобальні ризики для ринку природного газу в ЄС », *Економічний бюлетень* , Блок 1, Випуск 1, ЄЦБ.

55. Arce O., Koester G., Nickel C. One year since Russia's invasion of Ukraine – the effects on euro area inflation. *The European Central Bank Blog*. 2023. URL: <https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2023/html/ecb.blog20230224~3b75362af3.en.html>
56. Дія Бізнес. Сучасний стан та потреби бізнесу під час війни. 2022. URL: <https://business.dii.gov.ua/en/cases/novini/stan-ta-potrebi-biznesu-v-ukraini-regionalni-tendencii-lito-2022>
57. Investment Climate Statements: Ukraine / an official website of the United States Government. 2020. URL: <https://www.state.gov/reports/2020-investment-climate-statements/ukraine/>
58. European Council. Infographic - How the Russian invasion of Ukraine has further aggravated the global food crisis. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/how-the-russian-invasion-of-ukraine-has-further-aggravated-the-global-food-crisis/>
59. Eurostat Statistics Data. URL: <https://www.statista.com/statistics/296140/ukraine-gross-domestic-product/>
60. Дія Бізнес. Експорт України 2022: вплив пів року війни на географію та обсяги продажів. URL: <https://business.dii.gov.ua/cases/eksport/eksport-ukraini-2022-vpliv-piv-roku-vijni-na-geografiu-ta-obsagi-prodaziv>
61. Дія Бізнес. Дослідження стану та потреб бізнесу за рік повномасштабної війни. URL: <https://business.dii.gov.ua/cases/iniciativi/doslidzenna-stanu-ta-potreb-biznesu-za-rik-povnomasstabnoi-vijni>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Огляд зарубіжної літератури

1. Statista. The Statistics Portal for Market Data.

Statista is an online platform that provides statistical data, market research, and business intelligence reports. It offers a wide range of information on various industries, markets, and consumer behavior.

The platform collects data from reputable sources such as government agencies, industry associations, market research firms, and academic institutions. Statista offers a user-friendly interface that allows users to easily access and analyze statistical data through charts, graphs, and infographics. It covers diverse topics including finance, technology, healthcare, media, and more. Users can browse through different categories or use the search function to find specific data and reports. The platform provides both free and premium content, with the latter offering more in-depth analysis and detailed reports. Statista's data and reports are widely used by professionals, researchers, marketers, and students to gain insights into market trends, make informed business decisions, and support their research and analysis.

Overall, Statista is a valuable resource for accessing reliable and up-to-date statistical information across various industries and sectors. Its user-friendly interface and comprehensive database make it a popular choice for individuals and organizations seeking data-driven insights and analysis.

2. OECD. “SME and Entrepreneurship Outlook 2021” / OECD official website.

The OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) official website is a comprehensive online platform that provides valuable information and resources related to economic development, policy analysis, and international cooperation.

The website offers a wide range of publications, reports, and data sets that cover various aspects of economic development, including trade, investment, innovation, education, and sustainable development. These resources are authored by experts and researchers from member countries, providing authoritative and evidence-based insights. Furthermore, the OECD website features interactive tools and databases that allow users to access and analyze economic data, compare country performance, and track progress on specific indicators. This enhances the ability to conduct in-depth research, monitor economic trends, and make informed policy decisions.

Additionally, the OECD website highlights ongoing initiatives and projects undertaken by the organization, aiming to address pressing global issues such as climate change, digital transformation, inequality, and inclusive growth. It serves as a platform for sharing best practices, policy recommendations, and guidelines for member countries.

3. Jan Hoekman. Estimating the number of startups in Europe. Medium. 2020.

Medium is an online publishing platform that hosts a wide range of articles and blog posts written by various authors. It provides a space for individuals and organizations to share their perspectives, insights, and knowledge on diverse topics. Medium covers a broad spectrum of subjects, including

technology, business, science, health, culture, and more. Authors on Medium can contribute articles on their areas of expertise, share personal experiences, and provide informative and thought-provoking content. The platform allows readers to engage with the articles through comments, highlighting, and sharing.

The platform does not have a specific editorial focus but aims to provide a space for diverse voices and ideas. It encourages open discussion and allows users to follow specific authors or topics of interest. Medium has gained popularity as a platform for both amateur and professional writers to share their work and connect with a wide audience.

4. Josep Borrell. The war in Ukraine and its implications for the EU. Blog by HR/VP Josep Borrell / official website of the EU. 2022.

Blog by HR/VP Josep Borrell is an online publication authored by Josep Borrell, the High Representative of the European Union for Foreign Affairs and Security Policy/Vice-President of the European Commission (HR/VP). The blog provides a platform for Borrell to share his perspectives, insights, and analysis on various topics related to foreign affairs, international relations, and European Union policies.

The blog covers a wide range of issues, including global security challenges, EU external relations, regional developments, human rights, international cooperation, and diplomatic efforts. Josep offers his reflections on current events, shares updates on diplomatic initiatives, and discusses the EU's role and priorities in global affairs. As an authoritative source, the blog offers valuable insights into the foreign policy perspectives of the European Union, as articulated by Josep Borrell. It provides a platform for engaging with readers, fostering discussions, and raising awareness about key issues and challenges in the modern world.

The blog by HR/VP Josep Borrell is a reputable source for individuals interested in understanding the European Union's stance on international issues and gaining deeper insights into the decision-making processes and priorities of the EU in the field of foreign affairs.

5. Arce O., Koester G., Nickel C. One year since Russia's invasion of Ukraine – the effects on euro area inflation. The European Central Bank Blog. 2023.

The European Central Bank (ECB) Blog is a reputable online platform that provides insightful analysis and commentary on various topics related to the European economy, monetary policy, financial markets, and central banking.

The ECB Blog covers a wide range of subjects, including economic developments in the Eurozone, monetary policy decisions and strategies, financial stability, banking supervision, and European integration. The articles published on the blog offer in-depth analysis, data-driven insights, and research findings, contributing to a better understanding of the European economic landscape and policy challenges. Authored by experts from the ECB and guest contributors, the blog articles delve into both macroeconomic and microeconomic aspects, providing readers with valuable information and perspectives on topics such as inflation, interest rates, financial regulation, digitalization, and economic growth. The content is well-researched, evidence-based, and presented in a clear and concise manner, making it a valuable resource for anyone seeking reliable insights into the European economic landscape.

6. Bird, R., & Zolt, E. (2019). The role of subnational taxes in the fiscal systems of federal countries: a review of key issues. *Fiscal Studies*, 40(2), P. 157-182.

Fiscal Studies is a quarterly peer-reviewed academic journal published by Wiley-Blackwell on behalf of the Institute for Fiscal Studies. It is a reputable foreign source in the field of economics and public finance. The journal was established in 1979 and aims to bridge the gap between academic research and policy.

The journal publishes articles, research papers, and policy analyses written by leading experts and scholars in the field. It covers a wide range of topics, including tax policy, public expenditure, fiscal reforms, budgetary processes, and the impact of fiscal policies on the economy and society. The contents of the journal reflect a broad interpretation of "fiscal studies", with articles tending to use applied microeconomics to consider how policies affect individuals, families, businesses and governments' finances. "Fiscal Studies" provides valuable insights into the economic and policy implications of fiscal decisions and serves as a platform for rigorous academic research and policy debates.

7. Masciandaro, D., & Romelli, D. (2021). Tax policy for digital firms. Intereconomics, 56(1), P. 20-25.

Intereconomics – Review of European Economic Policy is a bimonthly journal covering economic and social policy issues in Europe or affecting Europe. Intereconomics is a reputable foreign source that provides valuable insights into economic and policy issues in Europe.

It is a peer-reviewed journal that covers a wide range of topics related to European economics and integration. The journal aims to publish articles and research notes that shed light on the economic, legal, and social aspects of the European Union and its member states. It particularly focuses on policy implications and discussions related to economic and political issues in Europe. Intereconomics also includes book reviews, making it a comprehensive resource for academics, policymakers, and researchers. The journal encourages contributions from the academic community, research institutions, and international organizations, and provides guidelines for contributors. With its rigorous editorial process and diverse range of topics, Intereconomics serves as a valuable resource for those interested in understanding the economic landscape and policy debates in Europe.

8. Swiss School of Business Research. 6 ways covid has had a positive impact upon business. 2021.

Swiss School of Business Research is a renowned foreign source dedicated to academic research in the field of business. It offers valuable insights into various aspects of the business world, including management, economics, finance, marketing, and entrepreneurship. The research conducted by the Swiss School of Business Research aims to provide a comprehensive understanding of business practices, trends, and challenges in both local and global contexts.

The source publishes scholarly articles, research papers, and reports authored by experts in the field. These publications cover a wide range of topics relevant to the business community, addressing contemporary issues and exploring innovative approaches. The source is widely recognized for its rigorous peer-review process, ensuring the quality and reliability of the published works. It provides a platform for academics, researchers, and industry professionals to share their expertise, exchange ideas, and contribute to the development of business theories and practices.

9. Eurostat Statistics Data.

Eurostat is a reliable and authoritative source of statistical information on the European Union (EU). It is the statistical office of the EU and provides data and analysis on a wide range of topics, including demographics, economics, environment, and social issues. Eurostat collects, harmonizes, and disseminates statistical data from national statistical offices across EU member states, ensuring the comparability and reliability of the information.

The data and publications produced by Eurostat are widely used by policymakers, researchers, businesses, and the general public for monitoring and analyzing trends in the EU and its member states. The organization's objective is to support evidence-based decision-making, promote transparency, and enhance the understanding of the EU and its policies through accurate and up-to-date statistics.

Eurostat publishes a variety of statistical publications, reports, and databases, which are freely available on its website. These resources provide a wealth of information and analysis on topics such as economic indicators, trade, employment, education, and many others. Eurostat's data are often used in academic research, policy development, market analysis, and public discussions on the European Union and its member states.

10. Gangl, K., & Hofmann, E. (2020). Corporate tax rates and economic growth: Firm-level evidence from a quasi-experiment. *Journal of Public Economics*, 188, P. 104-187.

The *Journal of Public Economics* is a monthly peer-reviewed academic journal covering public economics, with particular emphasis on the application of modern economic theory and methods of quantitative analysis.

The journal publishes articles and research notes that provide insights into the economic aspects of public policy, government intervention, and the behavior of economic agents in the public sector. It covers a wide range of topics including taxation, public expenditure, welfare economics, fiscal policy, and the economics of government regulations. The journal publishes high-quality research from scholars, economists, and researchers in the field. It serves as a platform for academic discourse and contributes to the development of public economics as a discipline. It provides a forum for discussion of public policy of interest to an international readership. The *Journal of Public Economics* welcomes contributions from the academic community and researchers in the field, and it plays a vital role in shaping the understanding of public economics and informing policy discussions.

Анотація дипломної бакалаврської роботи**Valenia K.I. “Modern business environment in Western Europe”. Manuscript.**

This diploma work explores the modern business environment in Western Europe, focusing on its key characteristics, dynamics, and practical implications. The study provides a comprehensive analysis of the business landscape in Western Europe, including the classification of enterprises, the importance of small and medium-sized enterprises (SMEs), and government support mechanisms.

The research highlights the economic opportunities, market access, regulatory compliance, competition analysis, innovation and technology adoption, government support programs, and sustainability considerations within the business environment. The findings contribute to a deeper understanding of the factors shaping the success and growth of businesses in the region, ultimately supporting informed decision-making and strategic planning in Ukraine by the context of the modern business environment of Western Europe.

On the basis of the work the author formulated recommendations, valuable insights and practical guidance for entrepreneurs, businesses, and policymakers on what should be implemented in Ukraine, seeking to navigate and leverage the opportunities in the dynamic and competitive business environment.

Key words: business environment, European Union, government regulation, SMEs, international trade, import, energy inflation.

Year: 2023

Короткий звіт за результатами перевірки кваліфікаційної роботи антиплагіатною інтернет-системою Unicheck

Ім'я користувача:
Міжнародного менеджменту Олійник Вікторія

ID перевірки:
1015079517

Дата перевірки:
15.05.2023 10:38:40 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
15.05.2023 10:42:33 EEST

ID користувача:
100005721

Назва документа: Валеня К.І.Сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи

Кількість сторінок: 65 Кількість слів: 13609 Кількість символів: 105892 Розмір файлу: 1.33 MB ID файлу: 1014764819

6.92% Схожість

Найбільша схожість: 0.67% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1012557538)

1.78% Джерела з Інтернету

157

Сторінка 67

6.47% Джерела з Бібліотеки

468

Сторінка 68

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

4